ŞİZOFRENGİ

bütünüyle kuşkudayız

şubat 1995 k-ek'li sayı 17 fiyatı 60.000 tl. (kdv. dahil)

Gir gönüle bil andadır benliğin defterini dür

Ol has gevher bil andadır sanma kim ol ummandadır.

Yunus Emre

-Gene mi sen?

-Evet n'olmuş.

-Ya kardeşim. Çekil şurodan da değinelim azıcık

-Çekilmiyorum. Değindirtmiycem. Geçen sefer çekildim, bildiğinizi okudunuz. Bu sefer çekilmiyorum.

-Peki sen bilirsin. Biz başlıyoruz. Bu sayıda size 4.yılına girmiş olan Şizofrengi'nin geçmişi ve geleceği hakkında biraz atıp tutmak istiyoruz.

Niye derseniz? Çünkü söyleşilerde soruluyor. Ondan. Biz de her defasında aynı yanıtları vermekten bıktık usandık. Sizlere bir kereye mahsus olarak daha önce dergide hiç bahsetmediğimiz Şizofrengi'nin geçmişinden söz etmek istiyoruz.

-Bıktığınız falan yok. Bayılıyorsunuz kendinizden bahsetmeye.

-Ulan haksızlık etme. Ne zaman anlattık dergide?

Bulaşmayalım şuna da işimize bakalım.

1992 bizim için de zorluklarla dolu bir yıldı. Çok zordu. Çoook. Dönemin Maliye bakanının yaptığı ani açıklamalar, Sadun Boro'nun dünya turu, çarşı pazardaki domates fiyatları, Erdal Acet'in Manş'ı geçişi karosercilerin grevi, Ortadoğudaki konjonktürel gelişmeler, Charlie Parker'in Rio konser falan filan hatırlarsınız. Hatırlarsınız, hatırlarsınız. Hatırlamaz mısınız canım. Zordu yani.

- Saçmalamaya başladınız gene her zamanki gibi.

-Ya sana ne be İbrahim?

-Ne İbrahim'i? İbrahim'i de nereden çıkardınız?

-Her neyse çekil oradan .92 Şubatında Fatih,Yağmur ve Kültegin henüz psikiyatri asistanlarıydılar. Geçmiş zaman. Klasik psikiyatrinin kuramları ve uygulamalarından, gözlerine zorla takılmaya çalışılan pozitivist at gözlüklerinden rahatsızdılar.

-Aman da aman!

-Birşeyler yapmak isteğiyle ortalıkta sıkıntılı sıkıntılı dolanmaktaydılar. O birşeyler nelerdi? Ne biçim şeylerdi? Bilmiyorlardı. Bir sorana bin ah işittiriyorlardı. Sonra bir gün.

-Hikaye başlıyor. Bundan sonra anlatacaklarına sakın inanmayın.

-Ya abi izin verin de şu herife gününü göstereyim.

-Hayır, Şevket hayır. Biz dergi olorak şiddete karşıyız. Hem böyle okurların önünde. Di mi?

-Haklısınız abi ,ben daha sonra

-Evet,birden dergi çıkarmak geldi"akıl"larına, ama "akıl"lı oldukları söylenemezdi.

DEĞİNME

ŞİZOFRENİ

-Bence de.

-O güne dek hiç dergi çıkarmadıkları gibi kendi alanları dışında herhangi bir dergiye yazı da yazmamışlardı.

-Herhangi bir dergiyi düzenli takip etmekten de aciz olduklarını eklemek isterim.

-Abi, ben şu Ibo'yu bi halledivereyim.

-Hayır Şevket.

Dergiye karar verdiler,isim aradılar. Sonunda

-Kafadan attılar.

-Ama tuttu. Şizofrengi'yi buldular. Keşke"uzun uzun düşündüler,araştırdılar. Sonunda dışlanan iki hastalığı şizofreni ve frengiyi bir araya getirmeye karar verdiler" deseydik, oha şık olmaz mıydı? Yahu nasıl diyelim. Görmüyor musun herifi ara-

ya girip ne olmuşsa olduğu gibi anlatıyor. Bu şartlarda devam edelim mi? Devam edelim başladık, artık.

Derginin adı Şizofrengi oldu. Amaçları psikiyatri, psikoloji alemine yönelik olarak klasik kuramları eleştiren yazı ve söyleşilerle, psikiyatrinin dışladığı, yok saydığı insanların "deli"lerin şiirleri,metinleri ve görüşlerine yer vermekti. Amaçları çığlık atmaktı.

-Amaca bakın amaca. Bilader derdiniz çığlık atmaktı madem çıksaydınız ağaca, bayıra bir yerlere çıksaydınız.

-Abi ben şimdi geliyorum.

-Hayır Şevket lütfen.

-Beklentileri seslerine kendi alemlerinde bir karşılık bulmak, tartışma ortamları yaratmaktı. İki arkadaşlarının da katılımıyla paralarını birleştirdiler. Hadi söyleyelim.

-Hadi söyleyin. N'olur söyleyin. Söylemezseniz çatlarsınız.

- 250'şer binlira. Zamanın parası.

-E öyle olacak herhalde.

-Ya sus be İbo,birazcık sus be kardeşim.

-Bana İbo demeyin bak kötü olacak.

-Şizofrenginin birinci sayısı böyle çıktı. İki yüz adet, yirmi dört sayfa fotokopiydi ilk sayı. Bir kısmını Bakırköy'de, bir kısmını Ankara'da ve İzmir'de psikiyatr ve psikologlara, artanı da akrabalarına satarak maliyeti çıkarabileceklerini düşündüler.

-Şuna kakalayacaklardı desenize.

-Ya abi bırakın beni. Bu terbiyesiz herife ....

-Şevkeet.Sakin ol. Biz medeni insanlarız. Karıncayı ezmeyiz, komşunun tavuğuna kışt demeyiz, tek tek basarız, bade süzeriz, erken yatar erken kalkarız. Azıcık ekmekle biraz da peyniri aman efendim ne de güzel.. neyse. Sinirlerimize hakim olabilmeliyiz di mi Şevketçim.

-Öyle abi haklısınız.

-O zaman ki dostlarından birinin "yahu şu dergiden sekiz-on tane de kitapçılara koysanıza"demesini önceleri önemsemediler. Sonra "olabilir be" dediler. "Ne kaybederiz? Deneyelim." Dergi çıktıktan sonra, 10 tane dergiyi alıp dostlarının önceden konuştuğu Mephisto'ya, Beyoğlu Sineması pasajına gittiler. Geçmiş zaman. Diğer dergilerin arasına sıkıştırıldı, Şizofrengi.

Kuşe kapaklı, renkli fotoğraflı, 60-70 sayfalık dergilerin arasında onlarla aynı fiata, onların yarısı büyüklükte renksiz, fotoğrafsız, fotokopi bir dergi

Moralleri bozuldu. Fatih ile Yağmur birkaç gün sonra yeniden uğradılar, Mephisto'ya.

-Birkaç gün sonra değil ertesi gün uğradılar, meraktan öldüler, ama şimdi bunu böyle söylemezler tabii.

- Dergi ortalarda yoktu. "Herhalde kaldırıp arkalarda bir yerlere atmışlardır" şeklinde düşündüler.

"Hakkaten lan kim alır bizim dergiyi. Hah ha" diyerek gülüştüler kendi aralarında. İçeriden "30 tane daha getirin, yarım saatte hepsi satıldı" denildiğindeyse çok şaşırdılar.

-Şaşırmışlarmış. Alakası yok.

-Abi n'olur bi izin verin de.

-Bi dakka Şevket bu herif bizim de sinirlerimizi oynatmaya başladı.

200 dergi bir haftada bitti. Etraftan övgüler gelmeye başladı.

-Evet doğru. Kısmi bir halk ayaklanması husule geldi. Züccacıyeciler,kalaycılar, zahirecıler,nalburlar, hematologlar, vantriloglar "Dergi isterük" diye yürüyüşe geçtiler.

-Mehmet ve arkadaşları dergiyi çok beğendiklerini, mizanpajını kendi işyerlerinde ücretsiz yapabileceklerini söylediler. Fatih, Yağmur, Kültegin ile Mehmet'in tanışmaları böyle oldu işte.

-İşteymiş. Aman çok merak etmiştik. Ne zaman tanıştılar diye meraktan ölüyorduk.Sağolun pek rahatladık.

-Dört kişi oldular.

- Usluba bakın n'olur. Üç silahşörler D'artagnan ile tanışmış sanki. Hasta bunlar.

-Abi lütfen.

-Peki Şevket,ama canını yakma. Kötü birşey olursa biz duymadık, görmedik tamam mı?

-Aah! Kaba kuvvet. Kaba kuvvet. Görüyorsunuz.

-N'oldu?

- Birşey yok. Hafif tozunu aldım.

- 2. sayıyı biraz daha para bitiştirerek 1000 adet bastılar. Ofset baskı ve 28 sayfaydı, ikinci sayı.

Fakat kağıt, matbaa, montaj, mücellit gibi mühim meselelerden bihaber olduklarından dergiyi makul bir fiyata bastırabileceğini vaat eden, o zamanlar bir caddenin başında kitap tezgahı olan hiç tanımadıkları bir zat-ın sözlerine inandılar. Şizofrenginin bütün basım işini ona bıraktılar. "Akıl" lı olmadıklarını söylemiştik.

-"Akıl"lı olmadıkları gibi adiydiler de. Gerçeklere tahammülleri de yoktu. Gerçeğin

LER

acı acı sesini kaba kuvvetle bastırabileceklerini sanıyorlardı ve fakat aldanıyorlardı.

-Oğlum Şevket bu adam gene çıktı meydana.

-Abi adam hakkaten de belalı çıktı ya .Ama halledicem abi siz devam edin.

-İkinci sayı çıktığında, o dönemin koşullarında hiç de küçük olmayan bir kazığın da bir yerlerine temas ettiğini acıyla farkettiler.

3. sayıda Matbaacı Yılmaz Dinçberk ve saz arkadaşları ile tanıştılar. Derginin her işini yapmayı mecburen öğrenmeye başladılar,kazık yememek için. Kağıt daha ucuza nereden alınır, mücellit ne demek, montajcı ne iş yapar, kargoya dergiler nasıl yüklenir, astrolonlar nasıl saklanır, dergilerin paraları asgari kaç kez uğramakla tahsil edilir, posta kutusuna gelen mektuplara nasıl cevap yazılır hepsini teker teker öğrenmeye başladılar. O zamanlar zamana 1992'nin Temmuz'u deniyordu. Geçmiş zaman.

Sesi kesildi. Gitti galiba. Kurtulduk.

-Çok beklersiniz. Hiçbir yere gitmedim buradayım. Damarlarımda yepyeni bir kudret, Şevket'i bertaraf edebilirsem şayet, hayret ettireceğim sizi hayret.

-Lan oğlum Şevket.N'aptın bu adama ? Tuhaf tuhaf konuşmaya başladı.

-Kulak tozuna doğru vurdum. Galiba biraz sert kaçtı.

-Bunları şunun için anlatıyoruz. Şizofrenginin bugün ulaştığı yaygınlık hiç de planlanmış birşey değildi. Hiç değildi. Herşey birdenbire ve kendiliğinden oldu . Dergi, ellerinden fırladı, kısacası.

En önemli meselesi "akıl"la olduğundan ve duygularla yol almaya çalıştığından yayıncılık adına "akıl"lı işlere bulaşmadı Şizofrengi. -Aptallar ve adiler ihanetin gizli dehlizlerinde boğulmaya mahkumdur.

-Ne ihaneti? Ne diyor bu adam?

Sürekliliğini maddi açıdan garanti altına alabilecek reklam, abonelik gibi işlerle hiç uğraşmadı.

Bir ilaç şirketinin bütün Türkiye'ye dağıtım önerisini duymazlıktan geldi. Şizofrenginin niyeti nefesinin yettiği yere kadar gitmekti.

-Yalan. Yalan söylüyorsunuz.Tanrılar bunu yanınıza bırakmayacak. Evet bırakmayacak. Bırakırlarsa bile gün gelecek İbrahim hesap soracak.

-Herif ismini kabullendi. Fakat niyeti bozuk. Şevket yanımızdan ayrılma bu adama birşeyler oluyor.

-Endişelenmeyin abi, buradayım.

-Evet tanıtım yapıldı. Kitap yayıncılığına başladığımız dönemde biraz. 1994 de 5 Nisan kararlarının hemen ardından, ölü sezona girilirken üç tane kitap basmayı kafaya takmışlardı, derginin bütün gelirini tehlikeye atarak. O dönemde tanıtım sayılabilecek birkaç halt karıştırdılar. Mecburlarmış gibi. Değildiler. Hataydı. Sonradan farkettiler.

- Hataydı demek.Önce yapıp sonra özür dilemek ha. En eski günaha geri dönüş değil mi,bu? Heyhat. İntikamın ateşinde zırıl zırıl yanacaksınız.

-İbo iyice kafayı yedi. Zırıl zırıl'ı kullandığı yere bak. Eh be Şevket, ne eli ağır adammışsın.

-Abi herif çok narinmiş ben ne yapayım?

-Nelerden, memnunlar?

4. yılına satışını 20 kat artırıp 4 bin kişiye ulaşmış bir şekilde giren bir dergide, derginin iskeletini oluşturan hemen hemen bütün yazarların yayımlanmış ilk yazılarını Şizofrengi'ye yazmış olmasından memnunlar.

ŞİZOFRENGİ

3 yıl boyunca Şizofrengi'deki bazı şiirlerin yabancı dergilerde yayımlanmasından, bazı şiirlerin bestelenmesinden, bazı yazıların Güzel Sanatlar ve Hukuk Fakültelerinde derslere konu olmasından, gene bazı yazıların tiyatro oyunu haline getirilmesinden ve derginin bir bütün olarak Üniversitelerde Sosyolojik ödev konusu olarak ele alınmasından memnunlar.

Derginin Anadoludaki yerel radyo ve televizyonlarda kendiliğinden tanıtılmasından; yazıların fakslarla, fotokopilerle çoğaltılarak insanlararası dolaşıma sokulmasından, iki sayı hariç diğer bütün sayıların tükenmesinden, derginin hiçbir medyatik arızaya bulaşmadan, böylesine kendiliğinden pay-

laşılmasından memnunlar.

Paramparçalanmış yaşam alanlarındaki küçük adalarda memnuniyet denen sözcük ne kadar soluk alabilirse o kadar memnunlar.

-Lafa bakın lafa. Nelerden memnun olduklarını size ben anlatayım. Her sayıda zam yapmaktan,dergiyi yazdıkları gibi iki ayda bir değil de kafalarına göre çıkarmaktan, okuyucuları bekletmekten, posta kutusuna gönderilen yazıların bir kısmına yanıt vermemekten ,sorumsuzluğun sonsuz ırmaklarında sürüklenmekten çok memnunlar. Fakat bu memnuniyet,fakat bu memnuniyet cahillere ve salaklara özgü bir memnuniyet değil mi, Desdemona?

-Ulan adi herif yeter artık. Sanki keyfimizden zam yapıyoruz. Görmüyor musun kağıt fiyatlarını? Derginin var mı,başka geliri? Üç beş kişinin sırtında başka türlü nasıl sürdürülebilir böyle bir faaliyet , böyle bir memlekette? Yeter söylediğin yalanlar. Artık bu duruma bir son vermek gerek.

-Abi sakin ol.

-Hayır, dayanamıyorum Şevket .Bu kadar haksızlık olmaz anlıyor musun?

-Tabii abi anlıyorum, ama gene de sakin olmak. Hani okuyucuların önünde böyle şeyler.. Di mi?

-Evet, haklısın. Sakin olmalıyız.

Dergi, dördüncü yılında İstanbul, Ankara, İzmir, Aydın, Antalya, Alanya, Adana, Bursa, Bolu, Trabzon, Zonguldak, Manisa, Eskişehir, Konya, Diyarbakır, Marmaris, Edirne, Londra ve Augsburg 'da dağıtılıyor. Darmadağın oldu anlayacağınız .

-Darmadağınıklık dediğiniz dekadansın ta kendisi değil mi, ey ahlaken çürümüş Roma'nın zevk-ü sefaya dalmış muharrirleri. Küçülün küçülün ki yeriniz burası değildir daha da beteridir.

-Konuşma fazla.Yalancı herif. Bi kere ne zevk-ü sefası.Hepimiz evlerine kapanmış münzevileriz.

-Kapandınız evet doğru. Çünkü insan içine çıkacak yüzünüz kalmadı.

-Ulan İbo, ben şimdi sana..

-Abi tamam,tamam abi. Geçti tamam, sakin ol.

-Neyse kimliğimizi sorarlar birazdan. Sakin olalım, kimlik gösterelim.

Şizofrengi. Sahibi. Graf Yayıncılık Ltd.

Yazı İşleri Müdürü: Ayşegül Akyapraklı Hanımefendi (hala sana hanımefendi diyoruz. Dön artık. Bak. Bak yoksa fena olacak.Zaten sinirliyiz.)

Adres: Akdoğan Sok. No. 11 Beşiktaş-İstanbul (Yazışma Adresi)

Tel: 26068049 Fax: 258 72 69

Baskı:Gürtaş Ofset

-Baskı tabii. Baskı yapıyorsunuz. Bana da yaptınız. Bütün okuyucular gördü. Binlerce şahidin huzurunda gururumla oynandı. Fakat ben ne yaptım. Erdemli bir adam olarak karşı koydum. Bariton sesimle size karşı koydum. Yer yerinden oynadı. En azından yer yer oynadı. Oynamış olmalı. Oynamadıysa bu, yerin kabahati olmalı.

ŞİZOFRENGİ

-Bu arada Ayşegül'den hala haber yok. Reality Show'lara başvurulacak.

Ayşegül bak televizyonlara düşürme bizi. Çık ortaya artık n'olur.

- Çıkma Ayşegül. Sen kendini kurtardın.Kanma bu yalancılara.Hanımefendi diye hitap etmelerine bakma. Bana neler yaptıklarını gördün.

-Şevket sakın tutma beni en azından şimdilik. Şuna gidip gününü göstermeliyim artık.

-Yapamam abi.S eni bırakamam.T utmak zorundayım.

-Alçaklar. Alçaklar. Durmayın gelin. Erdemimin ateşiyle sizi yakacağım. Sizi bekliyorum. İhanetinizin bataklığında boğulacaksınız.

-Şevket, bırak beni. Bıraak.

-Abi,dur gitme. Dergi, okuyucular ne olacak?

-Bilemiyorum. Hiç bilemiyorum. Sayfayı çevirip dergiyi okumaya başlasınlar. Şimdilik aklıma başka birşey gelmiyor, Şevket. Ben sonra seni ararım.

-Abi...Abi...

altlarını

AŞK
takip etmekten

Aşk çok büyülü bir şeydir.
İlk durakta trenden iniyorum
Manic Street dinliyorum.
Peki şimdi n'olacak, sevgilim?
Hastasın bebek, biliyorum..
Eyvah libidom sapasağlam duruyor!
Beni sev ama bana söyleme.
Saçlarım uzamadan uyanmam.
Karanlık odaya giriyorum.
Sana tek bir soru bile soramam.
Beni sev ama bana söyleme.
Altınrenkli yağmur,
Kış ziyaretçisi bir tür
Aşk çok hüzünlü bir şeydir.
Bütünüyle beni bütünüyle al.
Eskinin içimi oyalayan tuzuyla,
Çocukken oynadığım avlular,
Gümüş simli balıklar,
Gümüş simli balıklar...
Aşk çok eflatun bir şeydir.

ÇOK EFLÂTUN BİR ŞEYDİR

saçlarım! fark etmedin mi... dün akşam rüyamda kestiler. tarlabaşı'yla paris'in herhangi bir sokağının karıştığı bir gece karanlıkta bulvar boyunca koştum. birine bakıyordum. sonra köşebaşında karşılaştık. uyanmadım. aceleyle yürümeye başladık. saçlarımı görmüyor musun? boşver, iyisin. iyi değilim hayır! kestiler... yarın sabah ben bu saçla uyanamam. bu rüya bitse de inanamam. susmam, susarsam bir hata daha... dinliyor musun! saçlarım uzamadan gözümü açmam!.. allah belanı versin. güzelsin.

son günlerde hiç kimse rolünü oynayarak çıkıyorum sokağa. otobüste trende alışverişte sinemada hep bu rolü oynuyorum. belki de dünyanın en zor işi bu bana. kendimi çoğu zaman konsantreden uzaklaşıp aptal ben'e kaymış, karşımda gazete okuyan kadının gerdanına gözlerimi yapıştırmış buluyor, ilk durakta trenden iniyorum.

aşk çok büyülü bir şeydir...

daha fazla ne zorlaştırırdı şeyleri: sendeki güzellik ve dengeden... bunların hep bende olmasını istedim ve sen, işte sahip hayatta göreceğim tek kişi.

kendimi leş gibi bir yarasa hissedişim, bizim aramızda giz dahi olamayacak kadar şüphesiz ve çaresiz bir histir. susmam ve geceleri söylemem. susmam ama aya uzayan yoldan, yolda kovaladığım italyan kızdan, yaşadığın ülkeye gönderdiğim kimliksiz ve gramersiz mektuptan, kapatıp fırlattığım sex magazinlerinden bahsetmem.

yapacak hiçbir şey düşünemiyor, avucumun içini seyrediyorum. ciddi olarak manic street preachers dinliyor, senin ne düşüneceğini düşünüyorum. rüyamda tanıştığım biri misin yoksa tanışıp rüyamda gördüğüm biri mi. tembelsin. senin bütün kafanı ve

gününü karıştırıp bozmak istiyorum. düşüncelerim paranoid bir trip olabilir. aslında hümanist ve kendinden memnun biriyim. rüyamda tarzan oldum. belki komik, ama ormana gitmem USA'ya gitmemden daha iyi.

bu allahın cezası mavi gözlerle bazen kendimi berbat hissediyorum. bugünlerde aynanın içinde bir resimim, hepsi bu. bir illüzyon yaşamak istemiyor, ben uçmak istemiyorum.

peki şimdi ne olacak sevgilim?

ben karamsar biri değilim, yorgunum. ölü gibi yorgunum. tek ben değilim dünyada hoşuna giden biliyorum. sen hastasın bebek, saklıyorsun. bindiğin çok acemi bisikletin sepetinde bir yumurtayım. hassasım. içim pır pır ediyor. kırılsam farkına bile varmaz, umursamazsın. bunu nasıl yaparsın - deli olmadan! büyülü kır çiçeği. solduğunda koparanın elinde ızdırap olacaksın... eğilip öpmeye gelirim seni, sonra çeker giderim. birden benim olduğunu düşlerim. mahcup olur utanır, hastalanırım o gün. bir akşam için çürür, seni arar bulamam. içimle, çürük bir pişmanlık yer değiştirir. sana tek bir soru bile soramam. beni sev ama bana söyleme.

beni sev ama bana söyleme...

sis bastı mahalleyi. senden sakladığım çok şeyim var. tırnaklarımı koyu laciverte boyadım bu akşam. sokağa çıktım. kırmızı ışıklarda geçtim. büyükçe bir bayat ekmekle eve geri döndüm. sekizbinbeşyüz pound'a ikinci el bir jaguar satılıktı. çamaşırhanenin alarmı ötüyordu. çocuklar kaçışıyordu. bir yıl daha bitiyordu. çalar saati çarşafa dolanmış buluyorum her sabah. çarşafım öterek uyanıyorum. çünkü her gece onunla uyuyorum. yine kirli çamaşırlarım birikti. sana almak istediğim bir gece lambası var. pahalı. bu sefer beş gün bulaşık yıkamam lazım.

bütün cinlerimi tatile yolladım. tırnaklarımı kesip sessizce ağladım. hastalığım iyileşiyor. sana söylememiştim ama hastayım. libidom sapasağlam duruyor. artık intiharı düşünmez oldum. bir gaultier bluzum, bir de siyah saplı hançerim olsun istiyorum. boş bakışlar yapıştırdığım boş filmlerle karanlık odaya giriyorum.

ona telefon açıp iki saat, senin hakkında konuştum. bir gece gelmiştin... ne olduğunu sormuştum... hiç dedim... beni kendi üstüne çekip göğsüne bastırdın. öyle durduk. yirmi dakika. hiç konuşmadın... uykudan önce dolaşık saçlarımı, parmaklarını tarak gibi kullanarak taradın ve sonunda hepsini açtın. hasta olduğumu düşünüyordun... haklıydın...

omuzlarındaki baharat kokusu yastığa sindi. safran, acıbadem,kekik, kehribar... benim tenimde bir element kokusu metalik... hayli demir. altınrenkli yağmur kuşu bölgesinde doğmuşum haritada ayrıca kolyeli ardıç, üveyik, bülbül... altın-renkli yağmur, nesli tehlike altında kuluçkaya yatmayan kış ziyaretçisi bir tür.

seninle hiç dalga geçmedim. açelya saksıları duruyordu balkonda. ben kırmızı pantolonumla oturuyordum. çok önceydi. seni tanımıyordum. nina ricci kullanıyor, çok hızlı araba sürüyordum. o, açelyalı balkonda yaşıyordu. bense başka bir kutuda ona aşık oluyordum. beni düş dünyasına aldı ve çekip gitti. kollarım bağlı oturdum. sustum. sigara içtim. yeni yıl geldi. yeni yıla girerken eğlendik ve ben çok güldüm. arabaya atlayıp sokaktan pasta ve çiçekler aldım. şampanya, hediyeler... unutuyorum... eskisi gibi olmayacak hiç-bir-şey.

keanu reeves'in resmi duvarda. bunu da bahane yapar, bir üç hafta daha gelmezdin. kuş haritası duvarda. geçen ay çizdiğim sarı tablo, bakır tabak içinde tuğra, bir kızın sokakta kedilerle birlikte çektirdiği bir resim. keanu seni üzecek biliyorum. "ismi hawai dilinde, tepelerden esen ılık rüzgâr anlamına geliyor". aşk çok hüzünlü bir şeydir.

bütünüyle-beni bütünüyle al...

senden etkilenişim; gece kulüplerinde sabaha kadar duvar diplerinde oturuşum, otobüs bekleyemediğim duraklar, akşamleyin yere inen gök, sabrımın deli sonsuzluğu, belkemiğimin paslanmaz çelikten oluşu ve piyano tuşlarındaki sihirle ilgili.

lacivert perdelerle kabaran okyanusa tek başıma, güneş büyüyerek batıyorken gidip de suya girişim, tepelerden ılık esen düş yeli, eskiden içimi oyalayan tuzuyla ilgili. eminim ki iklimle, suyla, çocukken oynadığım avlular, hayalkırıklıklarım, sinemalar, içtiğim ilaç, uyuduğum uykularla da ilgili.

beni büyüleyişin bebek, seni tanımayışım bilmeyişim, suyun dibinde her öpüştüğüm gümüş simli balık gibi suskun oluşun ama masum, o can yakan gülümseyişinle ilgili.

avucumun içindeki jüpiter tepesinden çatallaşarak doğan, sonra bir dere gibi uzanan kalp hattı'mla; ve yeryüzündeki sayısız elin, sayısız venüs ve jüpiterin düşevimde eflatun bir sihire bulunmasıyla ilgili.

kaynakça:

- Omomatik'in Atlas okurlarına armağanı olan kuş haritası
- Kunduz Düşleri-Piya Kitaplığı
- Henry Miller-Insomnia
- Blue Jean-Gençlik Müzik Magazin
- Fransızca Kursu El Kitabı-The Linguaphone Institute
- Gizli İlimler/El Falı ve Kifayetname-Rıza Koşkun Matbaası, 1949
- Tuomo'dan gelen son mektup (Finlandiyalı Tuomo) ve
- Raoger'dan gelen ilk mektup
- Keanu Reeves (tepelerden esen ılık rüzgar)
- bir telefon...
- Londra'nın kuzeyi, Türkiye'nin güneyi
- İstanbul'un bazı bölgeleri...
- Cinlerim (tatilden dönmediler)
- Ryman Kırtasiye, Mc Donald's, Pret a Manger
- China Town, Neal Street ve daha niceleri...

Not: Bu yazı aşık olmak isteyenleri kondisyonlayıp kıvama getirmek için özenle uydurulmuş olabilir. Halihazırda aşkta olanlara ise caydırıcı tesiri olabilir. Her şey olabilir. Unutun. Zaten aşk sera patlıcanından daha farklı bir şeydir. Daha eflatun bir şeydir...

LOLA

yorulmadınız mı?

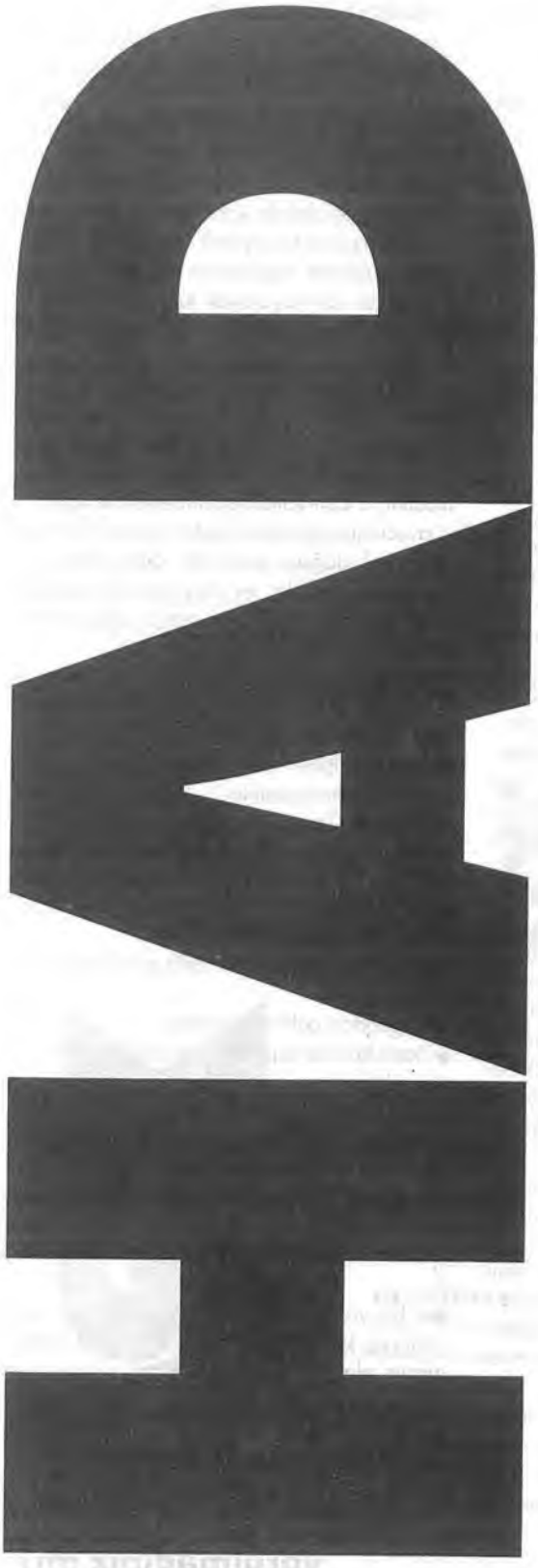

yorulmadınız

kendini bil!

1.

"Nosce te ipsum!"

Bu Latince savsözle ilk kez bir muayenehanede karşılaştım. Ne anlama geldiğini sorduğumda, "nasıl bilmezsin"i çağrıştıran bir şaşkınlıkla yanıtladı doktor: "Kendini bil!"

Kendimi bilmiyor değilim ki, hiç değilse bu durumda, bilmediğim sadece Latince, diye geçirdim içimden ama dillendirmedim bu düşüncemi, neme lazım, bu da bir kendini bilmezlik olarak nitelenebilirdi.

Otobüs durağına doğru yürürken, bu deyişte beni rahatsız eden bir şey olduğunu düşündüm, ama fazla üzerinde durmadım; hatta sonraki günlerde bir iki sohbette şaka yollu kullandım da: Kendini bil!

Gerçi her kullanışta rahatsızlığım depreşiyordu ama neresinden bakarsam bakayım, kendini bilmekte eleştirilecek bir yan göremiyordum. Sonunda beni rahatsız eden şeyin atasözlerine duyduğum tepkiden kaynaklandığına hükmettim.

Özetle söylersek, atasözlerinde yaşanan daralma, daraltıyordu beni. Öylesine sımsıkı taş gibi çıkıyorlardı ki insanın karşısına, yapıları gereği düşünmeye ket vuruyorlardı. Zaten gündelik yaşamda da bu nitelikleriyle, her kapıyı açan bir maymuncuk olarak kullanılıp bir iletişim yanılsamasına yol açmıyorlar mıydı?

Nedir, insanlar böyle maymuncuklar olmazsa, ne yapacaklarını şaşırıyorlar. Önemli olan doğru ya da yanlış olmaları değil: ufuksuzlukları, tek boyutlulukları, sıkışmışlıklarıdır atasözlerinin. Bu anlamıyla atasözleri, haiku'nun tam tersidir. Belki mentollü çiklet işlevi görüyordur kullanan için. Örneğin insanlar "Halkın sesi, hakkın sesi" dediklerinde birbirlerine ne anlatmış oluyorlar, anlayamıyorum.

Uzatmayalım, Sahaf'ta otururken, E. Kemal Eyüboğlu'nun "Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler" kitabının girişi olarak yazdığı denemeyi okudum. Bu coğrafyada savsözleri ilk kez, "Durub-i Emsal-i Osmaniye" kitabıyla Şinasi derlemiş, ne yazık ki çirkin ve kaba dille söylenenleri sansürleyerek; üstelik önsözde "darbı meseller ki halkın hikmetleridir, dilinden çıktığı bir ulusun düşün ilkelerini gösterir" demesine rağmen.

Aynı denemeden öğrendiklerimi aktarmayı sürdüreyim. Divan-ı Lügat-it Türk'de atasözü terimi yokmuş: "Orada yalnız savsözü: Söz, haber, salık, mektup, risale, atalar sözü, darbımesel, kıssa, hikaye, tarihsel şeyler; karşılığı ile tanımlanmıştır."

Elimizde, savsözü gibi, ne kadar uzun bir geçmişten gelirse gelsin, deyişin her zaman tartışmaya açık bir ucu olduğunu imleyen bir kavram varken, neden durmuş, oturmuş, yerinden oynatılmaz bir kaya izlenimi veren atasözünü yeğlemişiz? Sonuçta bu da, "bir ulusun düşün ilkeleri"nin parçası de-

ğil mi?

Acele etme!

Etmiyorum ama, Şinasi'nin derlemesine sonsöz yazan (1884) Ebüzziya Tevfik Bey' de, savsözün dayandığı temel olan mesel'i tanımlarken farklı bir şey söylemiyor ki: "Mesel, dilde biçimlenmiş ve kullanılarak yayılmış özlü sözlere denir; ki örnekleme ile anlam benzerliğinde alınmıştır; kullanan kişi orta malı bir öykünün aslını örnek tutarak düşündüğünü anlatmış olur."

Öykü ne kadar "orta malı" olursa olsun, her coğrafyada ve her ağızda farklı detaylarla dokunur; bence, bir öyküyü öykü yapan özellik de kıssadan hissesinde değil, detaylarında aranmalıdır. Detaylar olmaksızın mesel herkesin çiğnediği sakıza benzer.

Mesel'in kökeninde meselâ'nın olması atasözü başlığı altında sunulan önermelerin bir zamanlar tartışmaya açık olduğunu göstermez mi? Eyüboğlu'nun denemesinden okumayı sürdürelim: "Mehmed Salâhi Bey (1329) 1913'te bastırdığı Kaamus-ı Osmâni'sinde (meselâ) sözcüğünü, darbımesel ya da (mesel)in kısaltılmışı yerine Hâkaani'nin şu beyti ile gösterir:

"Bir seki kaamete benzer meselâ / Diyemez kimse dil açub ona lâ"

Hâkaani, istediği kadar tersini iddia etsin, bir şey meselâ diye başlıyorsa, birileri "dil açub ona lâ" diyebilir.

Sahaf'ta aldığım notları eve gelince temize çektim ve gördüm ki, "Kendini bil!" hâlâ rahatsız ediyor beni. Bir süre için, ipin ucunu bıraktım.

2.

Geçen akşam, sıkıntıyla önümdeki kağıdı karalarken, beni rahatsız eden şeyi buldum: Deyişteki vurguydu beni iten; emir kipiyle söylenen "Kendini bil!", bende "Haddini bil!" çağrışımı yaratıyordu.

İyi ama haddini bilmeden kendini bilmesi mümkün müydü kişinin? Değilse, neden birini olumlarken ötekine tepki duyuyordum? Haddini bilmeyi niye salt parmağını sallayarak üzerim(iz)e yürüyen bir öğretmen olarak algılıyorum(z)?

İlgimi had üzerine yoğunlaştırdım.

Baktığım bütün sözlükler, iki ayrı had'den söz ediyorlar: a'nın üzerinde şapka olan hâd: hiddet, yeğinlik manasına gelirken; şapkasız had: sınır, uç/derece, aşama anlamlarını içeriyor.

Ancak TDK'nın hazırladığı Kavramlar Dizini, tahmin edilebileceği gibi a'nın üzerindeki şapkayı umursamamış: "Had: derece, yeğinlik."

Aynı dizinden yol alıyorum:

"DERECE; kıvam, tav, mertebe, basamak, gidegide..."

"YEĞİNLİK; ifrat, azgınlık, asabiyet, buhran, galeyan, zorbalık, kudurmak, babaları tutmak..."

Had'din bu iki hali sanırım salt Kavramlar Dizini'nde değil, gündelik hayatımızda da sıklıkla birarada algılanıyor ve çoğunluk, yeğinlik anlamına gelen hâd'di kullanıyoruz.

Deyimlerimize şöyle bir göz atmak yetiyor durumu anlamaya: Haddine mi düşmüş! Haddi varsa! Haddini bilmez! Haddini aşma! Haddini bildir! Ne haddine!..

Denilebilir ki, bu coğrafyada haddini bilmek hep haddini bildirmek'in sultasında yaşıyor. Haddini bilmeyenlerin, birilerine haddini bildirmek söz konusu olduğundaki iştahları, tek kelimeyle göz kamaştırıcı. Sorun salt kişiler düzeyinde değil, toplum olarak da hadbildiricileri destekliyor, onların yazdıklarını okuyor, onların sözlerine kulak kesiliyor, onların partilerine oy veriyoruz. En umut kırıcı olan ise, hadbildiricilerin imtiyazsız-sınıfsız, kaynaşmış bir kitle oluşturmaları: sağcılar da hadbildirici solcular da, politikacılar da hadbildirici bilimadamları da, filozoflar da, edebiyatçılar da...

Bu öylesine tenimize sinmiş ki, had bildirmekten nefret edenlerimiz bile, ipin ucunu biraz gevşetmeye görelim, bir de bakıyoruz, bir hadbildiricinin gölgesi aynada.

Hadbildiriciler diyorum ya hep, bu haddinibilmezleri unutturmasın. Ama zaten bunlar aynı madalyonun iki yüzüdür ve nihayetinde ortak değerleri paylaşırlar: Kestirmeden gitmek, okkalı laf etmek, akıldanelik yapmak.

3.

Had: Sınır'dır, benim durduğum yerden bakınca.

Bir nokta, bir çizgi ya da kesik çizgiler olarak sınır değil: yaşanan, yaşanacak bir mekân olarak sınır. Bu anlamda sınırın, yıkmakla, kurmakla, aşmakla, asmakla ya da marjda kalmakla bir ilişkisi yok gözümde.

Passoli'ni bir yazısında; sınırın berisinde kalanlarla, berisine karşı çıkıp ötesinde otağ kuranlar arasında temelde bir ayrım olmadığını söylüyordu; ona göre önemli olan sınırda, yani sürekli çarpışma hattında olmaktı-kalmaktı.

Bu kimileri için bir kaçınılmazlık mıdır? Neden olmasın? Ama öyle bile olsa, Çin Seddi gibi yekpare, uçsuz bucaksız bir sınırdan söz edemeyiz.

Sınırı sahiplenmek boş bir çabadır, belki bir tek bu söylenebilir. Sınır no man's land'dir. Kendini vermez, ama el verir. Had'din kapısından içeri de bu el tutularak girilir .

Montaigne ile bitirelim:

"Dünyadaki birçok kötülükler, daha cüretle söyleyelim, dünyanın bütün kötülükleri, bizi bilgisizliğimizi açığa vurmaktan kaçınmaya, reddettiğimiz şeyi kabul etmeye alıştırmalarından geliyor. Her şeyden bilgiççe ve kesinlikle söz ediyoruz."

SERHAT ÖZTÜRK

YATAY EKSENE PARALEL

Yok olmaya karar verdim, çünkü zaten yok olduğumun farkına bir kez daha vardım. Varolmam bana hiç bir şey kazandırmamakla birlikte, önemini yitirdi. İsteklerime karşı enerji kaybına uğradım. Ve şimdi her şeye karşı isteksizim.

a- Kendimi tamamlanmamış hissediyorum. Yani tamamlanamaz. Çünkü sürecimi bitirdim. Zaman kavramıyla oynamayı, tekrar başa dönebilmeyi, yeniden doğabilmeyi istemiyorum. Komadayım, eğer yeniden yaşamaya karar verir, anlamsızlığına rağmen tekrar hayata dönersem... Dönüşüm mükemmel olmayacak.

b- İnsanları varmışçasına yokluğa karşı çıkma cesaretleri hayatta tutuyor. Yani bu bir yanılsama. Yeryüzünde yaşanan beden her an yeraltında devamlılık gösterebilir. Ve bu canlı türü için tehlikedir.

c- Şimdi ve şu an, yapabilirliğim dahilinde verdiğim biçimlerin sonunun biçimsizlik olduğunu, çünkü benden önce ona başkalarının da biçim verdiğini, süreci başlatanın ben olmadığımı çok iyi biliyorum. Başkalarının yarattıklarıyla iç içe az farkla aynı şeyleri türetmek simge olarak o zamanı temsil edemez.

d- Her canlı bir diğeri için tehlike unsurudur. Yaşasam ne sebeple? Yaşamak istemiyorum sebep yine ne? Cesaretimi, aşkımı ve tüm antikorlarımı kaybettim. Genç olmanın iç acısı çok fazla, sorumluluklarımın yükü altında ezilerek yaşamak zorundayım, bu benim hayatım.

Yaşıyormuş gibi, aynısının tekrarını yansıtarak yanılmaya devam....

FARUK BAYDAR

Nazife

I'M ON THE BOARD (OR LINE)

"Yoksulluk, miskinlik dolu bu aşağılık dünyada ilk kez bir güneş ışını hayatımı aydınlattı sanmıştım. Ama ne yazık, bu güneş ışını pek de süreksiz bir parıltı oldu; bir meteordu sanki; bana bir kadın, daha çok bir melek kılığında göründü. Işıltısında kısa bir an, bir saniyelik bir zaman için hayatın bedbahtlığını gördüm, azamet ve güzelliğini kavradım. Sonra bu parıltı pek de çabuk karanlığın uçurumuna gömüldü. Hayır, bu süreksiz ışını kendime alıkoyamadım, tutamadım."

(Sadık Hidayet, Kör Baykuş)

Püreli püresiz, süreli süresiz, sabahları sodalı, tatlı sözlü, bombalı ve rüzgârlı, çevik öpüşlerle yaralı, kat kat giysili, kaloriferli, sobalı, evli ve nişanlı, gözleri intiharlı, ayakları inançlı, evde kahvaltı riskli ve itinalı, gözyaşında yüzmek heyecanlı, iç çamaşırlar kaygılı, Cağaloğlu Beykoz Taksim Bakırköy ve Modalı, banka hesapları duyarlı, din ve devlet işleri ayrı, bu sahil kışın ne soğuk, karlı, ne güzel imtihanlı, yazın cıvıl, cıvık, kârlı, kımıl kımıl ruhlar fitil gibi, fitilli, zaman ayarlı, babadan kalma teselliye su katınca beyazlamalı, neşeyle bağlı, küskün ve bağımlı, zil sesleri ısrarlı, gök gürültüsüyle güneş eşzamanlı, oldum olası akıllı, olmayacak yerde alaylı, uykusuz geceleri ateşe atmalı, rengârenk giysilerin içinde sararmış resimler saklı, gündüzler yılanlı, akrepli, puslu, uğultulu, tencereler kulplu, yalanlarla bir kuyruk nice mutlu, tarih kitaplarda kayıtlı, bugün yasaklı, yeni fotoğraflar solgun, eskiler parıltılı,

aşktan ölüme giden yolda yedi kapı var, altısı kutsal, lanetli olan hep kapalı,

O kapıyı çalıyorum.

Aşağıdaki boşlukları doldurunuz

söz, din, para, devlet, sanat, futbol, iş, kariyer, ülke, Türk, Kürt, müslüman, laik, anarşist, faşist, liberal, rocker, modern, post-modern, ev, aile, kader, istek, zekâ, neşe, utanç, öfke, gerçek, bilgi, hayal, düşman, dost, suç, aşk, ölüm, ahlak, zaman, ben, öz-ben.

ALPER ZORLU

ile Neil

Son Galatasaray-Fenerbahçe maçı. Her iki takımın taraftarları galibiyete inanıyorlar. Maç başlıyor, fenerin golü, arkasından cimbom atıyor. Maç bitiyor: 1-1

Durumdan köşe yazarları pek memnun değil. Yazılarında üstün olan tarafın oyunun sanki galipmiş gibi anlatıyorlar, iyi oynamayan taraf ise, yenilmiş gibi yerden yere vuruluyor.

Taraftarlar üzgün. Cimbom, Feneri bu durumda ellerinden kaçırdıkları için, Fenerliler cimbomu yenerek ayağa yeniden kalkamadıkları için...

Beraberliğin insanlarda üzüntüden başka birşey yaratmadıklarını düşünüyorum.

Halbuki yanılıyorlar.

Beraberlik, futbolda bir skordan daha fazla şeyi ifade ediyor. Futbolu spor olarak seven, bu oyundan büyük keyf alan ben ve benim gibiler için, beraberlik futbolun en güzel esrarıdır.

22 sporcu 90 dakika boyunca birbirlerine üstünlük sağlamak için ellerinden geleni yapıyorlar Hücum ediyorlar, rakibin defansını bir kez olsun delebilmek için dakikalar boyunca, paslaşarak, çalım atarak, boşluklara kaçarak,

1 1 FUTBOLUN

top bekleyerek kaleye yanaşmaya çalışıyorlar.. Veya sadece gol yememeyi düşünüyorlar. Rakibini kaleye yaklaştırmamak için taktikler üretiyorlar, yıldız oyunculara markaj yapıyorlar, sertlikle yıldırıyorlar, topu taca atıyorlar, kaleci vakit çalıyor, yeter ki top uzaklaşsın diye defans anlamsız vuruşlar yapıyor.. Her iki takım da terlerini akıtıyor.

RUHUDUR...

Ve seyirci olarak bize verilen en güzel hediye, bütün bunlar olurken sahada meydana gelen manzaradır.

Çünkü biz kimin niçin oynadığını, 7 numaranın topu neden tribünlere yolladığını biliriz. Oğuz'u marke edenin saha içerisindeki sinsi varoluşu bize ayrı bir keyf verir. Müjdat'ın panik içinde son Beşiktaş maçının sonunda topu taça atarken abanışındaki güzelliği ve heyecanı futbolu gerçekten sevenler bilir.

Hamza'nın o boktan ortalarına rağmen, bir maç boyunca sol kanatta ileri geri en az 40-50 kez koştuğunu futbolsever bilir ve ortalarındaki isabetsizliği sinesine çeker...

Futbol maçının berabere bitmesi, bizi çok üzmez. Aksine futbolcunun ve futbolun doğal bir sonucu olduğunu biliriz. Bazen öyle olur ki, sahadaki o inanılmaz mücadele, beraberlik dışında her sonucu haksız hale getirir. Beraberlik sonrası, futbolu gerçekten sevenler duygularında bir "sakinlik" hissederler. Bu, bir doygunluk hissinden başka birşey değildir. Futbolcular için beraberlik normal sonuçlardan biridir. Bir tür birlikte varoluştur beraberlik. Herkes çok çalışmıştır, gol atmak için fırsat kollamış ama atamamıştır. Gol yememek için elinden geleni yapmıştır ve yememiştir. Futbolun ruhu da burada çıkar ortaya: Maç oynanmış ve bitmiştir. Seyirciler maç süresince seyretmiş, kızmış, heyecanlanmış, keyiflenmiş ve bir mücadelenin sonucuna şahit olmuştur. Burada sonucun 4-1 ya da 3-2 ya da 2-2 olması artık fazla birşey ifade etmez. Futbolcular da seyirciler de yorgundur. Tartışmalar, eleştiriler, öz eleştiriler, günlük gazetelere asla yansımayacak olan yüzlerce oyun içi varyasyon ve zevk veren toplu veya topsuz hareketler, (bir ofsayt taktiği, bir hızlı karşı hücum, bir yer tutuş, bir hareketlenme, bir boşluğa kaçış vd.) taktikler, takımın ve futbolcuların genel gidişatındaki konum... bunların tümü futbolcunun ve futbolseverin galibiyetin ve mağlubiyetin ötesinde önem verdiği şeylerdir.

Bu, bir beraberliktir. Ve bunun futbol maçı sonucu, beraberliktir.

Ama şimdi "beraberliğimizi" elimizden almaya kalkıyorlar. Futbolun estetiğini ve ruhunu unutup, futbolu ve futbolcuları bir show sahnesi ve yıldızları olarak görmeye çalışan futbol otoriteleri/kurumları, gözlerini beraberliğe diktiler. Üstünlük hırsına batmış yöneticilerin ve seyircilerin gönüllerini hoş etmek için beraberliği kaldırıyorlar. Hiçbir maçın berabere bitmemesi için özel önlemler alıyorlar. Japonya liginde, seyircilerin isteği doğrultusunda beraberliği kaldırmışlar. 90 dakika berabere biten bir maç uzatılıyor, ilk gol atan maçı kazanıyor, atamazlarsa 5'er penaltı ile birini "galip" ilan ediyorlar..

Yeni futbol seyircisi bunu istiyor. Evinde oturduğu yerden bir maçı seyretmek isteyen "futbolsever" sonuç istiyor. tribünde ezilmiş öfkesini haykırmak isteyen garip güruh galibiyet istiyor. Yenilgi onu galibiyete şartlandırıyor, ya derin ve ölçüsüz öfke ya da derin ve ölçüsüz üzüntü istiyor. Sadist ve mazoşist yeni futbol seyircisini beraberlik kesmiyor. Ne pahasına olursa olsun, ölümüne hırs, ölümüne show...

Beraberliğin ince zevkini ortadan kaldırmak için başvurdukları yönteme bakın : Penaltı atışı! Gerçek bir futbolseverin penaltılarla sonucu belirlenen bir maçta, sonuç takımının lehine bile olsa, içi buruk kalmalıdır. Bir düelloda 10'a kadar sayılmadan geri dönüp ateş etmek gibi, kalleşliğe ve sinsiliğe benzer penaltılar... Bir maçın sonucunun penaltı ile belirlenmesi kadar futbolun ruhuna aykırı hiçbirşey yoktur. Gerçek futbolsever, penaltı atışlarını sevmez. Penaltılarla sonucu tayin edinen maç, haksızlığın ta kendisidir. "Normal" sonucu berabere olan bir maç, neden bir tarafın galibiyetiyle bitsin ? Neden 90 ya da 120 dakika boyunca müthiş bir güçle oynayan insanlara penaltı gibi , futbolcunun yaratıcılığının büyük oranda elinden alındığı bir "pozisyon" sonucunu kabul etmeleri buyuruluyor ?

Bir tür birlikte varoluştur beraberlik.

Futbol topunun bir kaleye girmesi, bazen şansla ama çoğunlukla sahadaki 11 futbolcunun çalışmasının bir sonucudur. Futbol golden ibaret olsaydı, takımların bu kadar çalışmalarına ve ter dökmelerine hiç gerek yoktu. Maç başlarken penaltılar çekilir ve galip belli olurdu. Bizim için önemli olan o "gole" ulaşma mücadelesinin ta kendisidir. Futbolsever için futbolun anlamı budur. Galibiyet ve yenilgi kadar beraberlik de bizim futbol sözlüğümüzde yer alır.

Futbolun kurallarını değiştiriyorlar. Bunları anlıyoruz.

Futbolun ruhunu da değiştirmeye çalışıyorlar. Bunu da anlıyoruz.

Beraberliğimizi de elimizden alıyorlar, yine hiçbirşey yapamıyoruz...

MEHMET ŞENOL

kahvede

konuşmalar

HAYIFLANMALAR

SHE-RA'NIN ANNESİNDEN

Üçbuçuk yaşındaki kızım sabahları televizyonda çizgi film olduğunu biliyor, karşısına geçip oturuyor. Öncelikle hafta sonu, o çizgi film seyrederken ben başka şeylerle meşgul oluyorum.

İşte yine TV'de Ayı Yogi'nin maceraları var. Ben salonda değilim ama kulağım orada, çünkü çizgi filmler kesiliyor. "Mintertoy'dan şeker kız, robot adam, küçük bebekler... çevirin 0900 90?, Barbie isterseniz çevirin 0900 90?... "Küçük kızım sesleniyor: "Anneee, biz de bu numaraları çevirelim. "Ben içimden (... şimdiden başladı o da...) diyorum, ona birikı söz geveleyip yaptığım işe dönüyorum, o da çizgi filme. Birazdan Ayı Yogi bitiyor, She-ra başlıyor. O, kötülerle mücadele eden bir kadın kahraman; dövüşme teknikleri, gerekirse öldürme, hepsi iyinin, kötülerle savaşması için.

(...Şiddet içeren filmlerin çocuklar üzerindeki etkisini araştıran çalışmalara göre filmlerdeki baş karakterin -ki genellikle özenilen, "iyi"den yana biridir- hangi nedenle olursa olsun şiddet kullanması, çocuğun özdeşleşme yoluyla şiddeti kabul edilebilir görmesine yol açıyormuş (Eron, 1971; Mc Carthy, 1975; Viermö, 1985). Büyük amcalar ve teyzeler böyle demişler işte...)

O arada, özel TV kanalının akşam programından seçmeler var; korku, gerilim filmlerinin en kanlı, canlı sahneleri gösteriliyor ki, meraklısı görsün, kaçırmasın. Kızım yine sesleniyor: "Anneee, bu adamın kafası neden koptu, bu kızı niye kovalıyorlar?" (... Bu filmlerde genellikle şiddet kullanan karakterlerin erkek olması, erkek çocukların yine onlarla özdeşleşerek benzer özellikleri içselleştirmesine, sorunları şiddet yoluyla çözebileceklerine inanmaya, gerilim filmlerinde sıklıkla şiddete veya tacize maruz kalan kadınlar olduğuna göre kız çocuklarının da kurbanla özdeşleşerek dünyayı ve erkekleri düşmanca ve korku verici olarak algılamalarına neden olabilirmiş - Comstock, 1981; Viermö, 1986. Sonra gelsin itaatkâr veya gölgesinden korkan kadınlar. Bari sizin kuşakta böyle şeyler olmasaydı...) Ben çoktan seslerden anlayıp ne gösterildiğini tahmin etmeliydim. Hay aksi, bu sefer neden fark edemedim. Galiba bu saatlerde çocukların TV izlediklerinin farkında değiller, onlar o filmlerin rating'ini arttıracak grupta değiller ki, o saatte uykuda oluyorlar.

Neyse bitti, tekrar çizgi filme döndük. Bu sefer Polis Akademisi'nin çizgi filmi var; mizah, iyiler-kötüler, kavga, gerekirse öldürme burada da var. (... Çocuklar çevrede izlediklerini, özenilecek durumda olan, yani cezalandırılmayan veya ödüllendirilen erişkinleri taklit ederler.

Çocuk eğer sık sık duygusal açıdan engelleniyorsa, elinin altında silah yerine geçebilecek aletler varsa ve ödüllendiriliyorsa agresif davranış modellerini öğrenir ve uygular -Bondura, 1968. Eğer şiddet kullananlar güçlü, istediklerini elde edebilen, takdir gören kişilerse -bu en azından trafikte böyle değil mi?- çocuk neden onun gibi olmak istemesin?..)

Kısa bir sessizlik ve derhal reklam. -Hemen arayın, ne kadar erotiksiniz? 0900..... kadın ve erkek için ayrı numaralar, reklamı da tabii görüntülü. Bu reklamlar 3-4 yaş için değil ama çizgi film seyredecek kadar küçük, ama bu telefon hattında söylenenleri merak edecek kadar da büyükler için biçilmiş kaftan.

Sonra kendime soruyorum. "Nereye kadar kontrol edebilirsin bunları?" Bu küçücükler ileride seyircisi olacakları filmler için, ana babalarını zorlayıp isteyecekleri oyuncaklar için durmadan bombardıman altında kalacaklar. Hepsi şiddet yanlısı, hepsi cinsiyet ayrımı yapan veya hepsi tüketim fanatiği mi olacaklar? "Yok canım, o kadar da değil, önemli olan onların gerçekten örnek alacakları kişilerin, içinde yaşadıkları ev veya okul ortamlarının onlara "zararlı yayın yapmaması" diyerek kendimi rahatlatıyorum. (... Şiddet içeren filmler seyredildiğinde, izleyenlerdeki saldırganlığı boşaltıcı, sakinleştirici bir etki de yarattığı söyleniyor ama durun bir dakika hemen rahatlamayın bu daha çok erişkinler için söz konusu olabiliyor - Fesbech ve Singer, 1971...)

"Anne, polisler suçluları öldürür di mi?

Zillman (1982)ye göre de seyreden şiddet içeren filmleri heyecanlanmak için bir araç olarak kullanıyor belli bir heyecan düzeyine alışıyor. Bu alışkanlık nedeni ile kişi bir süre sonra aynı heyecanı hissedebilmek için daha şiddetli bir saldırganlık gösterisine ihtiyaç duyuyor sonuçta bu bireyin saldırganlık eşiği düşüyor.

Biz erişkinler öyle iki yüzlüyüz ki çocuğum bu programları hazırlayan amcalar, teyzeler emin ol ki evde kendi çocuklarına vurup kırmamaları, hayvanlara eziyet etmemeleri veya ayıp sözler söylememelerini tembih ediyorlardır. Erişkinler olarak çocukların büyüdükçe saldırganlık ve cinsellik dürtülerini kontrol etmelerini ister ve bekleriz, onlar "toplumsallaşmaya" uğraşırken büyükler onların hassas dengelerini altüst edecek hoyratlıklar, dengesizlikler, tacizlere maruz bırakırız ya evde, okulda, sokakta gerçek yaşamda ya da ekranlarda gazete sayfalarında.

Hazırlanıp evden çıkıyoruz, söz verdim onu parka götüreceğim; biraz ilerdeki karakolun önünden geçerken soruyor, "Anne, polisler suçluları öldürür di mi?"

PEYKAN GÖKALP

sürmekteymiş de.

NE İSTEDİĞİMİ

EVET,

NE İSTEDİĞİMİ

TAM OLARAK

BİLMİYORUM

"Anlamadım."
"Ne istediğini bilmiyormuş."
"Ne demek yani?"
"Kendinin gelecek içindeki yeri üstüne düşünüyor."
"Laf!"
"Laf mı?"
"Tartışmasız 'laf'. Gelecek değil şimdiki kendisi esas mesele."
"Bence ne istediğini biliyor."
"Önünde hayat daha uzun evladım."
"Zaten onun için ne istediğini bilmiyor."
...
"Ben de bilmiyorum."

Bir

"Sen de mi bilmiyorsun?"
"Evet. Koşuyoruz öylesine."
"Koşmak değil mesele."
"Mesele ne peki?"
"Mesele, koyvermek."
"Koyvermek?"
"Gidiyorsun ama sen bu gidişin ortasında değilsin."
"Yani heyecanlı ve dikkatli bir izleyici."
"Müdahalesiz bir kendini seyir."
"Gideceği yeri biliyor dedim. Onun için bir fiil olarak koyvermek doğru."
...
"Otobüs nerden kalkıyor?"
"Oradan."

" 'Ora' çok öznel."
"Mekandan, işten, evden, zamandan..."
"Kalktı gidiyor."
"Tekerlek izleri silik."
"Sadece..."
"Evet, sadece?"
"Gidiyor."
"Nereye?"
" 'Ora'ya."
"Uzun yolda bir benzinci gibiyiz."
"Evet."
"Otobüs geçip gidiyor. Kulaklarımızda gürültüsü."
"O da benzincide. Misket oynuyor."
...
"İnsanın istekleri bitmez."
"Maymun iştahlı mıdır yani?"
"İnsan da maymundur."
"Ama maymun ne istediğini bilir."
"Yokluktan bilir."
"Evin var, işin var, daha ne yani?"
"Bak sen ne istediğini biliyorsun. Ev, iş vesaire..."
"Bana maymun mu diyorsun?"
"Allah'ın gücüne gider, evladım."
"Huzursuzluk geliştirir."
...
"Bilse ne olur?"
"Ne istediğini bilse değil mi?"
"Evet. Ama hiç bilebilir mi?"
"Bilmek isteyebilir."
"Bilemez ama ister."
"Ne istediğini bilmek isterse, ne istediğini bilmediğinin farkına varır."
"Yazık."
...
"Acılar arkasında, kaçıyor"
"Ama bir yakalanırsa..."
...
"Ne istediğini bilmiyor ha?.."
"Kendi istediğini bilmiyor."
"İstek! Onun isteği..."
"Hayır. 'Senin' isteğin her zaman senin değildir."
"Olur. O senleşmiştir."
"Senleşen isteğin sen senin olmadığının farkına varırsan..."
"O zaman ne istediğini bilmezsin."
"Bilirsin. Ama ne zaman? İsteğin senin olduğunu anladığın zaman."
"Gene söylüyorum, bence o ne istediğini biliyor."
"Biliyor mu?"
...
"Az önce asıl mesele 'şimdiki kendisi' dedin."
"Eğer o ben hâlâ ben isem 'ben' de dim, doğru."
"Sözleri, 'şimdiki kendisi' için memnuniyetsiz bir vurgu."
"Memnun olsa bu lafı eder mi?"
"Ben gene lafa giriyorum, kusura bakma... Ama memnun olmasa değişir."
"Lafa gir ama yanlış kapıdan girme. Lafın varoluşu memnuniyetsiz."
"Kendinden gayrımemnun. Koyverişin kendisinden memnun."
"Hayır. Kendinden memnun, gittiği yönden muzdarip."
"Değişmez. Aynı yolun yolcusu."
"Ben dedim. Gittiği yeri biliyor, aslında."
...
"Aaa!"
"Aaaaaa!"
"Gitmiş."
"Evet, gitmiş."
"Ne zaman gitti?"
"Bir zamanda."
"Nereye gitmiş olabilir?"
"Bir yere."

KÜLTEGİN ÖGEL

VAZİYETNAME

YA DA VASİYETNAME

TASLAĞI

geriye sayım başladı.
ruh hiçliğe kilitlendi.
düşünceler dumurdur artık.
tık yok.
düşüncenin penceresi gözdür ki görmüyor.
boşver bunları şimdi şimşekler çakmıyor fısıltılarında vee gözkapaklarının ağırlığının darası alınmamış henüz.
bak içindeki iblis irisin deliğinden seyrediyor olup biteni. sol omzunda iyilik meleği (elleri kelepçeli) sağ omzunda kötülük meleği (ellerinde bir otomatik) nöbet tutuyorlar.
geriye sayım başladı. sayım suyum yok. düşlerin saklanbacındayım. ebeyim. gördüğüm her karaltıdan bir çığlık doğurtacağım. çığlıkları uç uca ekleyip ağıt yakacağım.
geriye sayım başladı. ruhum beynim gözlerim hiçliğim zamana kilitlendi.
zaman ki tarih, tarih ki yıllar, yıllar ki aylar, aylar ki günler, günler ki saatler, saatler ki dakikalar, dakikalar ki saniyeler, saniyeler ki saliselerdir; ki hepsi takvimle ve saatle birlikte insan uydurması, yani insanın zamanı tarifidir. zaman sadece bir an, tarih de öyle. yaşadığın anda varsın ve var olduğun anda yaşarsın. geriye sayım başlayamaz. sadece var olduğun ana kilitlenebilirsin. zamana değil.
kuyruğunu kendine batırmıştı ki akrep durdurmak için zamanı, yetişti peşinden yelkovan: dur dedi, henüz gelmedi vakti intiharın, henüz bitmedi tarihin macerası.
sustu mu hayalin kahkahası, ışığında tebessüm gözlerinin, anlık yakamozlarla cilveleşirdi saatler kuyruğunda tarihin... tahtaboşlu sokakları kentimin çınlarken ay doğuşuna -tik tak tik tak tik tak tik tak tik tak- sesini beklerdim sesini kendimin sufi kuytuluğunda
bir ben bilirdim sormayı tarihe ol sevdalı bilmeceyi
bir ben bulurdum bozmayı denklemin kusursuzluğunda.
kurulmuş zemberek boşalır nafile dönerdi çark
yelkovan akrebin peşinde kovalardı zamanı.
gün ola
marşlar dilde bayrak elde silah belde dökülsek yola
akar su kir tutmaz içkin kin kında durmaz.
çırçıplak bir ölüm beklerken sabahı gözleri
apak yorulmuştur.
gün ola
tevatür kalabalıkların uğultusunu taşısak sırtımızda
çığlığını hapsedemezsin göğüs kafesine
anarşist bir doğum sancılanırken gecede
verdiğin söz rahimde boğulmuştur.
gün ola
hayretler içinde çocukları çoğaltsak meydanlarda
kokusunu sevmediğin yosunu getirince dalgalar
kıyıda martı sevişmesi gayretinde bir
şiir
uydurulmuştur.
(şöyle ki:)
gölgeleri öyle bir şer sardı cihanı
kah öleli kah böleli cevher-i anı
kustu gene sözlerinde yok besmele ikrar
sözleridir öfkesidir şeddesi de var.
vecdedeli secdedeli arttı imanı
porası çok ruhu bombok oldu iktidar
(olmadı baştan:)
kalk gidelim böyle bir yer düşman başına
kah duralım kah kaşalım biz bu revana
pustu gene tözlerinde yok zerre buhar
nemli midir demli midir meşrebi hunhar
nakşedelim resmedelim öznesi cana
kokmuş siyaseti medyası canavar.
(olmadı baştan:)
gelgelelim kahir bir kir sindi zamane
kah bilelim kah çözelim sır bahane
sustu gene gözlerinde yok vesvese zinhar
emekçidir muzdaripdir olamaz berhudar
seyredelim dinleyelim dildeki çare ne
çaresi çok encamı tok devrimi var.
(olmadı olmadı olmadı. peki ne ola ne ola ne ola?)
gün ola
ölüm öle
verilen süre bitmiştir
nerede kaldın be zangoç
çanlar devrim için çalacak
gölgeler nesneleri terketmiş

bir

diyojen susmuştur
diyojenin suskunluğu müthiştir. (*)
zira verilen süre bitmiştir.
(*) eğer iskender saat tam onikide diyojenin fıçısıönüne
dikilseydi, gölge etme başka ihsan istemem lafını duymazdı.
karakoldaki aynalar paramparça
fosforlu tabelada geçiş yasağı
verilen süre bitmiştir.
süre bitmiş, söz bitmiştir. öyleyse yeniden biriktir. susarsın
çünkü sözlerin bittiğinde ve gözlerin alakasız nirengilere mahkum
oldu mu, duyarsızlığın hacmini kaplarsın. sen demedin miydin
böyle olmamalı herhangi bir hayat; ellerin düzelttiğini ayaklar
bozduğunda karanlığa neden küsersin?
susarsın kurumuş dudakların neme hasret
susarsın sımsıkı dudakların kem söze nefret.
yudumlarsın..... duyumlarsın....
içersin..... içerlersin.....
kanarsın doya doya içtiğin kevsere
kanarsın duya duya içerlediğin habere
kahrımın kerbelasında....
susmuşum ve susamışım gayri.
yani hazırsın değil mi uzat ellerini artık kabulleneceksin sıranın
geldiğini uzatmalar iptal şimdi öyle kal bekle kalıba dökülmeyi
meyilli potada eritiliyorken muhtevan merakını gidereceğin
modelini seyret ki anla neye benzeyeceğini.
neye mi?
serseriye mi?
kaldırım taşlarında sek sek yürüyerek
görüntüsünü terketti lime lime her vitrine
ıslığını parçaladı klaksonlarda serseri
sigarasından duman aldı karşılığında kül verdi
kül rengi gözlerinde mavi bir sihir kilitlendi
zehir değdi soluğunun son sözlerine
tuttu nefesini salıverdi düşlerini
soldu yüreciği havsalası karman çorman
saçından kopardı bir gül aldı küçük çocuğa verdi.
serseri ve çocuk
iki kuralsızdı şimdi:
serseri çocuk ya da çocuk serseri
kuledibine düşmüş güneşi kaldırdılar yerden, yarasını sardılar.
dalganın kıyıda unuttuğu köpüğünü denize attılar. uçan kuştan
kopan tüyü havada kaptılar, saksıya diktiler. çocuk serseri dilini
çıkarıp kaçan serseri çocuğun ardından el salladı. saate baktı
vakit tamam, bu kadar yeterdi. serseri gölgelerde eridi.
gölgeler nesneleri yine terketti, artık serseri geziyorlar kaldırımda
kırmızı sarı yeşil riayetsizliğinde sek sek oynuyorlar yaya
geçidinde gölgeler ordusu oldular şimdi, komutanları karanlık
köşede illegalite saçmalıyor buyruklarında. hani ne oldu kırıldı
mı bas bas bariton anonslar mazgal deliklerinde.
güüün oolaa çiiğ düşeee yeşileeee
güüün oolaa yeel eseeee göğsümee
güüün oolaa çaan çalaaa kavgayaa
köpürdü mayası öfkemin.
sakinim.
sakinim.
sakinim.
işte ben burada yine ölüyorum kimsenin haberi yok.
geriye sayım başladı. var olduğun ana kilitlenebilirsin. zaman geçip gider, sen arzu ettiğin anda bekleyebilirsin. zamanla birlikte herşey değişebilir. sen var olduğun anda değişmeden kalabilirsin. yeter ki kilidin anahtarı sadece sende olsun ve şifresini kimse bilmesin.
müthiş teşhis
kodlanmış şifrelerde
kendi muammamda yaşıyorum.
neydi o kimdi o anlamadım ki
nasıl oldu farkına varamadım ki
üzengisine basmış binmiş karanlığa
doludizgin şüphelere doğru
kodlanmış şifrelerdeki
teşhis müthiş hırçın tebessüm şiddetinde bir deprem
yer ile yeksan etmiş perdesini
kesmiş sahibinin sesini
viranelerde reality showlar ötüyor.
geriye sayım bittiğinde yani sıfır ve yani ateş.
düğmeye bas!
kara basmayan ayak izleri silkeledi kabirleri.
vakta ki sabır erişti
kehribar gözleri afsunladı ermişleri.
sonra bir nüzul indi ki bedenlere
fetvası cesellerin çamurlara serpişti.
farkına varmadılar fitnenin kudretinin
kahrına doymadılar aşkalbın saffetinin
kimdi o neydi o nasıl göğermişti
bir dost için hey can kalbin vermişti
bildik bilemedik gördük göremedik esbabını vahşetini
"bu an"ı geç.
düğmeye bas!
(düğmem yok. bu mecaz bombok. hakikati kafiyeye kurban etme. bak gökten bir şiir indi. şiiri de azat ettim. mecazlardan vazgeçtim.)
mecazlarda intihar etmiş fikrim var...
sual olunur cevabı bulunur kafirliğimde
şuncacık yaşadığım gün kadar aşikar
yakamda taşıdığım gül kadar tövbekar
mecazlarda intihar etmiş fikrim var
gömülmüş durur belleğime
bellerim bellerim
tohumlaşmış bereketiyle
filizlenir fikrim
çağrışımlarımda bir açar bir açar
şaşarım.
tövbekar fikrimin aşikar mahcubiyetini
arsız çağrışımlarıma bırakıp kaçarım.
kafir kimliğimin kahir gerçeğine...
işin doğrusu, yani mecazsızı, içimdeki tarifsiz sızı. sebebini biliyorum, mecazsız söyleyemiyorum.
mecazsız tarifi? belki felsefi. mecazsız felsefe? belki insanlığın mecalsız tarihi. mecazsız tarih? belki kibirin ve kibarlığın yalanı.
zıvanasına taktım kibrimin çıkrığını
çıtır çıtır çıtkırıldım
kibarım
ki tesadüfi hoşgörümde
ihtimal bağışlarım
kıtipiyoz serenatının ay ışığının
(durmak bilmez şeraresinde
yanıp sönen) yalanlarını

cebime koyarım.
hal böyleyken içimdeki yorgun feylezofu uyandırmalıyım.
(sahici gecelerin sahte sabahlarına uyandım. düşlerimi düşündüm.
şiir kitaplarındaki berceste mısralara dokundum. en kuytu
yıldızların ışığını dinledim. dindar mucizeleri seyrettim.
mağmadan gelen uğultuyu kokladım. hayra yordum. evetsizdim,
hayırsızdım, sızdım, kaldım...)
"içindeki çocuğa sarıl sana insanı anlatır"
.....
geriye sayımın seranatı rakamlardır; alfabeyle değil. neden?
matematiksel bir kesinliği dile getirdiğinden. öyle olmasaydı, z
ile başlardı o der biterdi. z, yunancada ölümsüz demek. a, her dilde, nida ifadesi.
(işte ben burada bundan ölüyorum kimsenin haberi yok. zira
cuntalar yunancada ölümsüz anlamına gelen z harfini hep
yasaklıyorlar ve dahi modern matematiği...)
ben hiç özgür olamadım bari köleleığim ne istiyorsa onu yapsın.
esatirin hep gizlediği kuyruklu yalan ve dolandır. heyhat şu
rezalete bak. kanla damgalıysa tarihten her yaprak, sahici bir
öykü yazmalı sahici satırlara. durdurun tarihi, kaydedin yere
düşen cemreyi. kerahatin çızmeli koşusunda göğüslesın pireler ipi.
neden hep her şeyi söylememizi isterler, konuşmak istemediğimiz
halde; neden hep sorulara yanıt beklerler bilmeyi istemediğimiz
halde.
kaçmak neden hep yasak?
siyasi bir siyahtı kapkara yasakların koyucusu
her köşebaşında işte...
siyah mıydı yasak mıydı sokak lambası
uykumu kışkırtıyordu sönüklüğüyle
timsaliydi esaretimin
pörsümüş uyanıklığıma meydan okuyan
lambasıydı yasak bir sokağın siyahi yalnızlığında
siyasi bir siyahtı adı konmamış.
pespaye cesaretimin...
.....
geriye sayım bitti.
bir süredir aklım tedirgindi.
sonunda zıpladı gitti zıpır bir rüyanın peşinden
ve boşalttığı başımı ağrılara terketti.
başım omuzlarım arasında boynum üstünde, ellerim kollarımın,
ayaklarım bacaklarımın ucunda, yüreğim yerli yerinde. kendimdeyim.
başımda ağrılı bir boşluk ve yüreğim tıpır tıpır...
yüreğimi değil boşluğun ağırlığını taşıyamıyorum.
siyahları kapkara
beyazları apak
kıpır kıpır şüphelerdeyim.
de ki dellendim.
ellerinde ferman ölüm üzre
pusularını yazıyor.
gaybetimde namlusu çıplak silahlar
bir hışım bir hışım
de ki dellendim.
dudağımı ısırmışım
ağzım içi kan dolu
de ki dellendim.
karanlığa koydum postamı.
bıyıklarım pos pos cesurmuş
de ki dellendim.
hayda yiğidim hayda
ölümle randevum var ya
işte bildim işte geldim,
buradayım. başımı boynumun, ellerimi
kollarımın, ayaklarımı bacaklarımın ucunda
tutmaktayım. yüreğim yerli yerinde.
aklım başımda değilmiş.
de ki dellendim.
ben bu pusularda hey can, müthiş bilendim.
bilendim de deli gönül bilendim,
ben ki olmamışı sevmemişi bitmemişi
bilendim.
böyle dellendim.
.....
(efil efil serinliğin usul usul seslenişi:)
kim bildi bildiremedi bilmediğimi bulduramadı kim kim?
yok değildi vardıramadı yoksunluğumu
dolduramadı yok yok.
var değildi yokturamadı varsıllığımı solduramadı var var...
söz eğildi doğrulamadı sessizliğimi bozduramadı söz söz.
göz seğirdi andıramadı görmediğimi
deldiremedi göz göz.
(davul davul kızgınlığın gümbür gümbür
feryadı:)
güm bede güm güm güm debe güm
güm
bil meden gül düm öl meden gör düm
kay bolup gi den gün lere dön düm
to humsuz tar ba ya sakma e lini
na daslı top ra ğa serpme çi ğidi
ak iken ka ra ya çalma yi ğidi
düm teka düm tek düm teka düm tek
gel dedim is te dim kendi me des tek
gelmedin is di le mem senden tek mer tek
sa banın sa pın dan çekme e lini
sür meden tar la yı biçme e kini
e kinsiz har man da dövme e şeği
aah ah aaaaaaaaaaah aaaaaaah aaaah
ben de buralardaaaa sahipsiz kulum
ben de buralardaaaa caanım efendim
ko sehbası yıkılsın ko devrilsin direği
ellerin dert görmesiiiiin bitirdin bu çileyi
çile devrana çilee
çile kervana çile
ne olduğunu bile bileee
kalmadı şimdi kalmadı şimdi
toprağın bereketiiiiii bereketi.
işte hayat işte ölüm.
ayakta hayat bitkin mi bitkin (süklüm püklüm)
ölüm yerde sereserpe rahat mı rahat...

MELİH PEKDEMİR

SİSİZ

(*)Bu şiir akıl hastanesinden kaçıp donan babama

Sonradan öğrendim cebinden biraz bozuk ve jeton
çıkmış, kimi arardın o tek jetonla annemi mi, bizi mi
Bize etsen, kimin açmasını isterdin telefonu
Yürümeye başladın ama nereye gidecektin
Bilmiyordun, amaçsız bir an önce nereye gitme
isteğiyle yürüyordun
Ölüme mi, bize mi
Soğuk fena bastırmıştı, o yeşil palton olsaydı
Ne de mutlu olurdun
ya da bize yaptığın köftelerden bir adet
Sonunda yoruldun ve dinlenmek istedin
Nasıl da uyku bastırmıştı
Uyumak istemiyordun, biliyordun uyku son demekti
Ama direnemedin, belki de direnmek istemedin
Pişman mı olmuştun yaşadığın hayattan
Suçlu mu hissediyordun kendini
bize yaptıklarından
ve saldın kendini
attın ölümün kucağına
biz belki sıcak çayımızı yudumlarken
Kestane pişirirken sıcacık sobanın üstünde
belki de yorganlara sarılmış uyurken
sen üşüyor, titriyor ve donuyordun
Kimi düşündün en son
Veda etmeden önce hayata
beni mi, ablamı mı, annemi mi
Seni alıp götürdüler uzaklara
bilmediğin, bilmediğim, bilmediğimiz diyarlara
aldılar üzerinden her şeyini
seni hayata bağlayan ne varsa
yüzük ve resimler ve bir de ufak çakın
Ne düşündün o an bilmem
etrafında onca kafalarını görünce
Sordular mı sana tıkanış sebebini
Sordular mı bizi, anlattın mı onlara
Hiçbir zaman okşamadığın, oynaşmadığın
çocuklarını, öpmediğin karını
Yatmadan önce düşündün mü bizleri
Merak ettin mi n'aptığımızı
yoksa nöbet mi bekledin
sabaha kadar yenemediğin
Korkunla beraber
yemekler nasıldı
seviyor muydun onları
anneminkine benzemez değil mi tatları
Nasıl karar verdin kaçmaya
Keşif yapmışsındır o keskin mavi gözlerinle
Kafana koymuşsundur ve yapmışsındır
Kimbilir nasıl soğuktu o gece
Sert bir rüzgar esiyordu yamaçtan
Islığıyla çağırıyordu seni ölüme
Yiyecek ve üstünde giyecek yoktu

ZatenON

ve

ÖTEKİ

İşaret parmağıyla tavanı gösterdi. Sonra parmağını kendisine doğru kıvırarak "Bakar mısın?" diye seslendi, boşluğa doğru. Bana söylemiş olamazdı. Ben zaten (bir) bakıyordum.

Lokantaların, konuşan işaret parmaklarına doğru hızla harekete geçen garson adındaki canlılarla dolu yerler olduğunu bilmesem doğrusu çok şaşırabilirdim. Bildiğim için doğrusu çok şaşıramadım. Şaşırmak da marifet değildi zaten (iki), günümüzde. Şaşırınca sanki bir şey oluyordu. Hiç...

yani?

Birlikte bir lokanta boşluğunu doldurmaya çalışıyorduk uzayda. Ziyaretçiydik. Ben ON'dan haberdardım, ON benden bihaberdar. ON'u izlemekle görevliydim. Bunun için para alıyordum. Ve şimdi burada eğer yoğurtlu iskender kebabı yiyebiliyorsam bunu ON'a ve Öteki'ye borçluydum. Öteki'den birazdan bahsedeceğim.

Garson, ON'un boşlukta çeşitli hareketler yapan işaret parmağının ne demek istediğini anlamış ve ON'a doğru yaklaşmaktaydı. Yaklaştı. Yaklaştı. Yolda gelirken yanına aldığı kaşık çatalı ve peçeteyi hafifçe masaya bıraktı, yerden yaklaşık yüz otuz santim yükseklikteki üst gömlek cebinden tükenmez kalemini çıkardı,yerçekimine aldırmaksızın elindeki kağıda not almaya başladı.

Lokanta denen hava boşluklarında yaşayan garsonlar ellerindeki kağıtlara neler yazarlar? Yanıtlayayım. Müşteriler hakkındaki düşüncelerini. Müşteri neye benzemektedir, hangi elini kullanmaktadır, masada nasıl oturmaktadır, nereye bakmaktadır, giyimi nasıldır, elleri, yüz hatları, bakışları, kulakları, burnu nasıldır, hepsini birer birer not ederler, sonra bütün bu bilgileri kasada oturan patronlarına iletirler. Patronlar da önlerindeki bilgisayarlardan müşterilerinin hangi genel ortalamaya denk düştüğünü araştırarak ne yiyebileceğini tespit ederler.

Lokanta bilgisayarlarında, müşterilerin yedikleri yemek başına düşen ekmek dilimleri, tabaklarını sıyırıp sıyırmadıkları, lokmaları çiğneyerek yutup yutmadıkları, dişlerini kürdanla karıştırıp karıştırmadıkları, üzerlerine yemek sıçratıp sıçratmadıkları, bir oturuşta yaklaşık kaç şişe su içtikleri, genel memleket ortalamaları esas alınarak, ayrıntılı olarak hepsi ama hepsi hesaplanmış ve kaydedilmiştir. Garsonlar bütün bu bilgileri oluşturacak verileri, girdileri, inputları, kısacası tükenmez kalemle yazılmış sözcükleri aldıkları notlarla bilgisayarlara ulaştırırlar. Şimdi sanıyorum her şey iyice açıklığa kavuştu ve bir rahatlama oldu.

O zaman konumuza dönelim mi? Dönelim gitsin be!

Evet, garson ON'un başında aldığı notlarını tamamlayarak diğer masalarda kıvrılıp bükülerek konuşmaya çalışan işaret parmaklarının arasına doğru gözden kayboldu. ON yalnız kaldı. Peçeteyle kaşığını sildi. Kaşığın sırtından yansıyan ışıkta elleriyle bıyıklarını düzeltti, saçlarını taradı. Kafasının kellik bölgelerindeki saç kaybının boyutlarını fark edince yüzünü ekşitti. Günümüz insanının yaşlandığını en acı biçimde lokanta kaşıklarının sırtında algıladığına dair bir laf etmiş olabilir. Uzaktaydım, duyamadım. Umarım etmiştir. Çünkü fena bir laf değil. Mırıldanarak güzel söylenir. Garson çok geçmeden elinde bezelye tabağıyla yeniden göründü. Lokantalarda görme alanı başına aniden bir garsonun düşmesi bilinen bir gerçektir. Burada bilinen gerçekler bahsine girecek değilim. Birincisi, konumuz bu değil, ikincisi bilinen gerçekler, adı üstünde zaten (üç), bilinmekteler. Üçüncüsü, onu geçelim. Üç sayısını hem hiç sevmem, hem de az önce kullandım. Dördüncüsü, bezelyeler şu anda ON'un önüne konmuş durumdalar. Gereksiz cümlelerle vakit kaybetmeyelim. Garson tabaktaki bezelyelerin cinsini, sayısını, şu anda dünyanın hangi ülkelerinde hangi lokantalarda bezelye yendiğini, ne tür kaşıkların kullanıldığını bildiren rulo halinde bir antetli kağıdı da masaya bırakarak uzaklaştı.

ON kaşığın sırtından gözlerini ve kısmi kelini ayırarak bezelyeleri incelemeye başladı. Beyaz tabakta yeşil yuvarlaklar. Çarpıcı değil mi? ON, kaşık sırtından sonra bezelyelerin yüzeylerinde de kendi yüzünü aramaya devam etti. Dikkatli bakarsa en azından burnunu görebilir. Tabağa kaşığını daldırarak içeride husule gelen yeşil hareketi izledi. Gülümsedi. Kaşığa dolan o ilk bezelyelerin birbirlerine yer açmak için yaptıkları unutulmaz yeşil hareketlerdeki estetiğin ne denli göz kamaştırıcı olduğunu çok iyi bilirim. Doğanın aklı burada bir kez daha zuhur eder ve doğa bozulan dengesini melamin de olsa beyaz tabaklarda yeniden kurmak için elinden geleni yapar. Ve bırakınız yapsın. Ve bırakırsanız bezelyelerden serbest çağrışım, bilinç akışı ya da sözcük akıntısıyla Greenpeace'e dek bir yol gider. Niyet ettiyseniz şayet. ON'a çok yakın hissettim kendimi, birden. Elini tutmak, kısmi kelinden öpmek istedim birden. Çünkü bezelyeler bende de yeşil gülümseme hisleri uyandırır. ON'a gelen diğer yemeklere gelince... 678 adet pirinçten müteşekkil bir pilav. Niye 678? Çünkü üniversite numarası 678 de onun için. Bilgisayar biliyor. Başka bir şey yemedi mi? Yazıya göre yemedi. Olabilir. "Yemek"deki -ler takısını bilahare kaldırırım.

Kalan son ekmekle tabağını bir güzel sıyırdı

Yemeğini yerken dikkat ettim, kaşığını iyice temizleyip tabağın kenarına sırtı kendisine dönük olacak biçimde bırakıyor. Her lokmada mutlaka kendisini görecek. Halbuki bana sorsa söylerdim. Uzun zamandır ON'u izlemekteydim. Yemeğini bitirdi. Tabakta pirinçten eser bırakmadı. Takıntılı. Sıkı bir aile terbiyesi görmüş. Kalan son ekmekle tabağını bir güzel sıyırdı. Masasında, yemek yediğine dair herhangi bir ipucu (ipucu olacak aslında ama kalsın, böyle de fena olmamış) bırakmadı. Bir de benim tabağımı görseniz... Anlatmayayım, daha iyi.

Peçeteye ağzını sildi, iki eliyle tutarak. Sonra peçeteyi, kibrit kutusu büyüklüğüne kadar özenle kıvırdı.

Aynı şeyi, iki saat uğraşsam beceremem. Peçete. Pe çe te. Ne tuhaf sözcükler var şu alemde yarabbi!

Hesabı ödedi. Garsona bahşiş bıraktı. Bah şiş. Her neyse...

Kasadan, lokantada kaldığı sürenin ne kadar olduğuna (26 dakika), içtiği suyun kaç litre olduğuna (0,3 litre), otururken hangi ayağını ne kadar titrettiğine (sol ayak on, sağ üç), saatine kaç defa baktığına (hiç), garsonla konuştuğu toplam sözcük sayısına (5), bu sözcüklerden kaçının sıfat olduğuna (hiç) dair dökümanları da alarak dışarı çıktı. Dökümanlar ruloydu. Dışardaki kalabalık kendisine bir kişilik yer açtı. Aralarına sıkıştı. Peşinden ben de çıktım. Bu yazının yazılması için ON'u izlemekle görevliyim. Yoksa, ne işim var dışarda? İçerde kalır, işaret parmakları arasında dolaşan garsonları seyrederdim, ama görev işte bir yerde. Peşi-

Ne

ne takıldım. Kalabalıkta homurdanmalar oldu. Ciddiye almadım. Kalabalığa adım atmadan önceki bir adımlık tedirginlik. Geçicidir.

Adımınızı atarsınız, kalabalığa karışırsınız. Kalabalıkta sizi içine çeken bir şeyler vardır. Homurtu derler adına. Kalabalık homurdanan bir canlı türüdür. Konuşmaz. Homurdanır.

Peşindeydim. Kısmi keli onu izlememi kolaylaştırıyordu. Arada bir vitrin camlarına bakıyordu. Kendisine meraklıydı. Varolduğuna dair her an yeni bir ipucu (her şeyi tadında bırakmak gerek) bulmak zorunda sanki. Kendisinden emin olamıyor muydu, nedir? Birazdan ilerdeki çamur birikintisine de bakacağına iddiaya girebilirdim. Kimle iddiaya girebilirdim? Hah, sizinle tabii.

Kalabalıktaydık. Kalabalıktan üç kişi çıktı. Bir taksi kalktı. Yerine iki yüz elli altı kişi girdi. Bir otobüs boşaldı. Yolcu boşaltan otobüslerin yüz hatlarına dikkatli bakarsanız bir gevşeme, yumuşama olduğunu fark edersiniz.

Kalabalık homurdanan bir canlı türüdür.

Biraz daha sıkıştık. ON'u kaybeder gibi oldum. Cadde kenarında durdu. Çamur birikintisi. Oraya doğru bakacak mı? Baktı. Ben kazandım. Karşıya geçeceğiz. Yeşil bir ışık köprüsü indi ayaklarımızın dibine. Hırıltılı hayvanlar arasından karşıya geçtik. Karşıdayız. Yürüyoruz. ON'a göre yürüyor, bana göre yürüyoruz. Burada "biz" duygusunu hissetme şansı bana ait, çünkü onu izliyorum görev icabı ve bunun için para alıyorum. Yoğurtlu iskender kebabı falan işte, anlıyorsunuz, daha önce söylemiştim. Büyük bir binaya girdik. Bina gri renk. Zaten (dört) binalar hep gri olur. Ağaçlarsa canlı yeşildir. Koridorlar, odalar, yine koridorlar, danışma büroları, yangın alarm düğmeleri, merdivenler, odacılar, çaycılar.

Bir odaya girdi. Ben de peşinden.

İçerde oturan, ayakta duran, sigara içen, sigara içmeyen, ayakkabısı vuran, gümüş takılı, plutonyum bilezikli, dişi çürük, midesi guruldayan, saatine bakan, saatine bakılan, yere bakan, havaya bakan, tırnaklarını yiyen, paçalı donlu, sütyenli, bilezikli, kombinezonlu, kuş lastik potinli, mırıldanan, söylenen, kravatlı, halim yakalı, selim yakalı, güvercin yelekli, bıyıklı, satürn sivilceli, çorapları kokan, ağzı kokan, sakallı, burnundan soluyan, burnundan hızmalı envai çeşit insan sıraya girmiş durumda. Zaten (beş) eğer sıralı durmasaydılar böyle teker teker sayamazdım onları. ON en arkada yerini alarak sıraya nicelik kazandırdı. Ben de tabii.

Böyle tek sıra halinde dizilmiş insan gruplarına kısaca kuyruk denir, memleketimizde.

Kalabalıktan en önemli farkları sıralı olmaları, tek tek basmaları, homurdanmayıp birazdan aşağıda izah edeceğim tarzda konuşmalarıdır. Genelde gişelerin önünde görünürler. Teker teker artıp azalırlar. Ağır ilerlerler. Kuyruk etiği diye bir şey vardır. Kaynak yapmak bu etiğe aykırıdır.

Şimdi kuyruklarda sık rastlanan cümlelerden birini kuyruk-bilimsel ve kuyruk-etiksel açıdan şöyle bir irdeleyelim ve konunun tarafınızdan daha iyi anlaşılmasını dileyelim iki nokta üst üste.

"Hop kardeşim! Nereye böyle? Biz enayi miyiz?"

"Hop kardeşim!" hitaptır. Kuyruk insanlarından uyanık olanlara takılır.

Hop kardeşimler, kuyruğun doğal oluşumuna, ilerleyişine rıza göstermeyen, aradan sıyrılarak kaynak yapmak tabir edilen gayri ahlaki faaliyeti gerçekleştirmeye çalışan canlı türleridir. Utanmak falan. Yok tabii.

"Nereye böyle?" sorudur. Yani nereye böyle usul usul çaktırmadan anlamında. Fakat bu soru cümlesinde anlam eksiktir.

"Nereye böyle?", "Biz enayi miyiz?" soru cümlesi ile tamamlandığında ise anlam patlaması ortaya çıkar. Biz buna arkadaşlarla aramızda "anlam fışkırması" da deriz. Şöyle: "Biz enayi miyiz?"deki "biz", hop kardeşimlerin dışındaki kuyruk ahalisini tanımlamaktadır. "Biz enayi miyiz?" bir sürç-i lisan değildir. Çünkü kuyruğu oluşturan insanlardan birisi azgelişmiş uluslararası kuyruk sözleşmesini ihlal etmedikçe diğerleri böyle bir cümle kurmazlar. Yani "biz" olmazlar. Kuyruktaki "biz"i tanımlayan bizatihi o gruptan ayrılan ve öne doğru ilerlemek isteyen uyanık bireyin (çarpık özne) kendisidir. Çarpık özne harekete geçtiğinde kuyruk ahalisi, "biz" mertebesine "Biz enayi miyiz?" sorusunu soran kuyruk bireyi de gerçek özne mertebesine yükselir.

Nasıl ki lokantada değil de başka bir yerde işaret parmağınızı havaya dikip kendinize doğru kıvırdığınızda bunun anlamı çok farklı oluyor ve o parmağa doğru garsonun yerine kimin geleceği belli olmuyorsa, sokakta da karşıdan gelene "Hop kardeşim! Nereye böyle?, Biz enayi miyiz?" diye sorduğunuzda alacağınız karşılık belli değildir. Her yerin kendine özgü bir lisanı vardır. Ve bu lisan bilinmedikçe hiçbir şey belli değildir. Bi tedirginlik oldu. Farkındayım. Endişe etmeyin.

"Modern hayatta iman, zaman ve mekan" isimli kitabımda bütün bu soruları ayrıntılı olarak teker teker inceledim. Tavsiye ederim. O kitabı okursanız... Öğreneceksiniz. Öğrenince rahat edeceksiniz. Öğrenemezseniz zaten (altı) intibak da edemezsiniz. Olmaz yani.

Gene de siz bilirsiniz.

var

Neyse ki ON'un hepsinden haberi vardı da kuyruk nizamına uygun olarak yerini aldı. Ben de hemen arkasındaydım. Zaten (yedi) işim buydu. İskender kebabı falan. Söylemiştim. Az önce saydığım çeşitlilikteki bir insan grubunun en arkasındaydık.

Binanın, lokantadan teknolojik olarak geri olduğu hemen göze çarpıyordu. Henüz bilgisayara geçilmemişti. Zaten (sekiz) Öteki burada olsaydı, kuyruk olmazdı. İkisinden biri. Ya kuyruk ya da Öteki.

Yeni çağın dönümüne bir adım kala kendimizi kaşık sırtlarından, vitrin camlarından, çamur birikintilerinden kurtarıp bilgisayar ekranlarında tanımlamaya başlamamız gereken böylesine önemli günlerde hâlâ sokaklarda, caddelerde, binalarda kuyruk ya da kalabalık olmak... Tanrım! Tanrım, beni duyuyor musun?

Melankoliden trajediye, oradan da psikoza geçişimizdeki senkronizasyon niye böylesine bozuk, söyler misin?

21. yüzyılın, yeni çağın ya da yeni yüzyılın "psikotik adamı" bir an önce niye yaratılmıyordu, niye? Niye? NIYE?

Kuyruklarda insanın aklına tuhaf şeyler geliyor.

Kuyruk ahalisi olarak topyekün kımıldanıyorduk. Bir yandan da ON'u izliyordum. Zaten (dokuz) işim buydu. Biliyorsunuz. Kebap falan.

Bir gişe mi vardı, kuyruğun ucunda? Cevap veriyorum. Hayır yoktu. Bariyer vardı.

Bariyerin arkasında beş memur sıralanmıştı. İkisi kadın. Üçü erkekti. Bariyerin salondan uzak köşesinde iri kabak kafalı bir adam vardı.

Bir başka deyişle... Memur-Memure-Memur-Memure-Memur.....ve iri kabak kafalı adam.

Memurların masaları, telefonları yoktu.Memurelerin de.

Kabak kafalı adamın ise vardı.

Mekanı camla diğer kısımlardan ayrılmıştı. Masası, sümeni, telefonu, Atatürk resmi, "oğlum bize iki çay getir" dediği diafonu, misafir koltukları, kültablaları, her bi şeyi vardı.

Ben böyle zata Müdür derim sayın okuyucu, sen ne dersen de.

Meslekte belli bir yere gelmiş. Camlı bölmenin arkasına.

Beş memura isimleriyle hitap ediyordu. Ayşe, Türkan, Necati, Seyfi, Erhan gibi...

Beş memur ona anonim bir isim takmıştı. Müdür Bey. Müdür Bey kabak kafası ile sık sık memurların arasında dolaşıyordu. Çeşitli emirler veriyor, açıklamalar yapıyordu.

Müdür Bey'in kabak kafası sımsıkı gerilmiş yeşil perdelerden yansıyan fluoresan ışıkları altında parıl parıl parlıyordu. Müdür Bey'in yeşil kabak kafası, aynı zamanda binanın yeşil güneşiydi de. Sabah 8'de doğup akşam 5'te batan bir güneş.

ON'u izliyordum. Müdür'e bakıyordu. Birden, kımıldanan kuyruktan ayrılarak öne doğru ilerlemeye başladı. Yeşil ışınların etkisi altında girmişti sanırım. Kuyruk ahalisinden "Hop kardeşim! Nereye böyle? Biz enayi miyiz?" nidaları yükseldi. Duymadı. Yürüdü.

Kuyruktan ayrıldım. İlerledim, peşinden. On'lar bağırmaya devam ediyorlardı.

Müdür Bey, kuyruğun önünde huzursuzca kımıldandığı memura bir şeyler anlatmaktaydı. Bırakalım kibarlığı. Herif memura düpedüz fırça atmaktaydı.

Yeşil, kabak kafası çok parlaktı. Göz alıcıydı. Bir vitrin camı, bir kaşık sırtı gibiydi. Peşindeydim. ON'u izliyordum. Kuyruk "biz" olmuştu, uğulduyordu. BİZ, On'lara kulak asmadan ilerliyorduk. Kabak kafaya çok yaklaşmıştık. Yemyeşildi. Bezelyeler gibi. Öptük ON'u. Öptük o yemyeşil ışınlar saçan kabak kafayı. Kuyruğun içinden "manyak", "cinsi sapık", "adam kafayı yemiş", "deli mi ne?" sesleri geliyordu. Kabak kafalı adam iğrenç bir şey görmüşçesine, üstüne kusulmuş ya da tükürülmüşçesine BİZ'e bakıyordu. Memurlar ve memureler mimiklerinde BİZ'i çoktan darağaçlarına germişlerdi. Kuyruk kalabalık haline gelmişti etrafımızda. İtip kakıyorlardı. Yüzümüze tükürüyorlardı. Peşimizde homurdanan bir kalabalık bırakarak koşarak dışarı çıktık. Tükürüklerimizi sildik mendilimizle. Mendilimizi ustaca kıvırarak cebimize koyduk.

Üstümüze çekidüzen verdik. Yürüdük yeni bir çağa doğru, yeşil ışık köprülerinin üstünden geçerek. ON'a döndüm kızgınlıkla:

"Ne işimiz var burada, bu kalabalıklarda, kuyruklarda?" diye sordum.

"Niye evimizde değiliz? Niye?" diye sordum.

Cevap vermedi. Yürüdük sessizce kalabalıkların, kuyrukların ortadan kalkacağı, trajedinin biteceği, psikotik yeni çağa doğru.

"O çağda evimizden hiç çıkmayacağız. Çünkü gerek kalmayacak. Kalabalıklardan, kuyruklardan kurtulacağız. Karşımızda ışıl ışıl Öteki parlayacak. ON'un ekranında kendimizi arayacağız değil mi?" diye sordum. Bana baktı. "Zaten (ON)" dedi.

FATİH ALTINÖZ

NAPOLİ RADYOSU

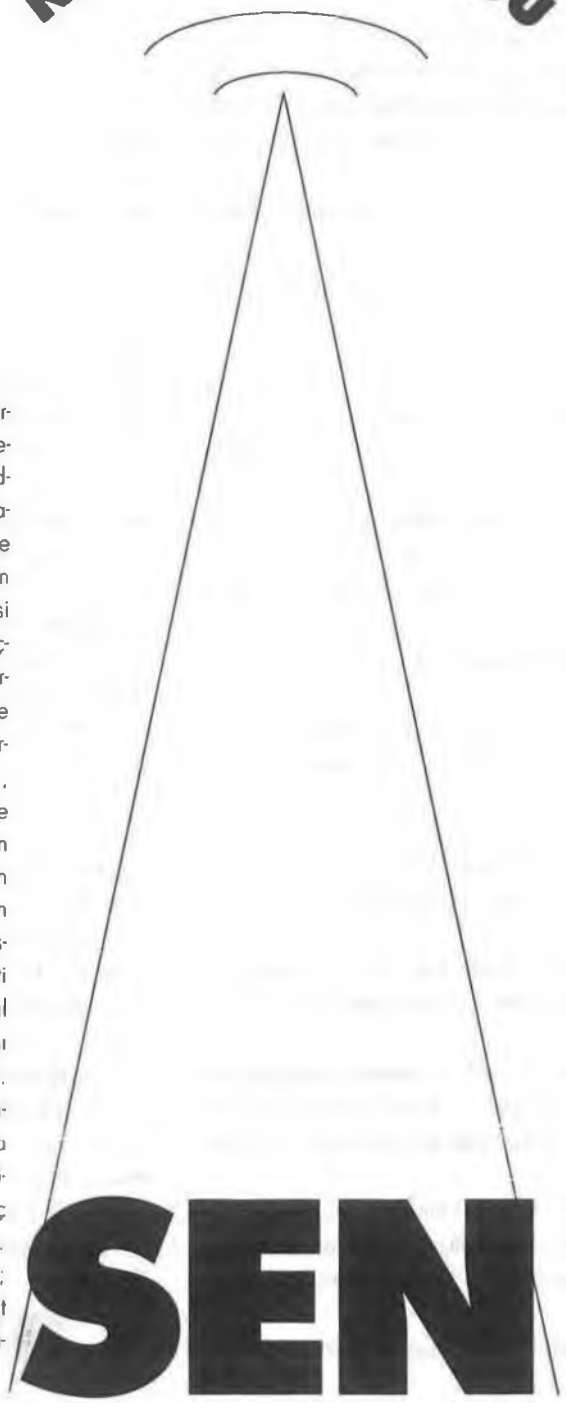

SEN

Bilinebilen tüm zamanlarda radyo değildim. Nagehân varken, ağlarken radyo değildim. İç içe camların arkasında gözlüğüyle beresiyle göründüğü son gecenin başlangıç cümlesi 'Muhtemel bir yeni Rosa için aldığım spekülatif tedbirleri açıklıyorum. " Birlikte eğitim çalışması yapıyorduk. Ben Troçki'ydim, 1905'e altı yıl vardı, öyle hesaplıyordum. Nagehân eğitimini tamamlamak için yurtdışında olacaktı, ben ansızın bütün banliyöleri istila eden İstanbul Sovyeti Başkanı. Bu durumda nasıl görüşebilirdik? Uluslararası bir düzeyde görüşebilirdik. Evet, Madrit'te şehir stadında, Modern zamanlarda olacaktık, gizli gizli görüşen büyük önderler maç bittiğinde ağlayacaklardı. Neden? Çünkü sevinçten; Real'i yendikleri için. Evet radyo değildim ama iyi hazırlıklıydım.

Toroslar'da sıkılıyordum, bir an önce kasabaya varmak istiyordum. Denizli'de trenden inmiş. Koşa koşa minübüse binmiştim. Oysa o zamanlar sık sık bu kente gelir, sokaklarda hayal kurardım.

ille de

Hayal kuracağım zaman hemen Denizli'ye gelirdim. Toroslar bitmeyecek gibi geldi bana; ağaçlar, virajlar; hâlâ tozlu bu yollar. Otogara girince hemen yerimden fırlayıp kapıyı açtım, hızla yürümeye belki de koşmaya başladım. Kasabayı tanımaya başlar başlamaz elimde, sırtımda, hiçbir yerimde yakınımda sırt çantanın olmadığını fark ettim, heyecanım biraz yatıştı. Bir taksi tuttum, otogara geldim, sorup soruşturarak çantamı buldum. Ceplerimi karıştırdım, ne sigara ne de kibrit vardı. Hatırladım, İstanbul'dan beri hiç sigara içmemiştim, aklıma gelmemişti. Biraz daha sakinleşmem gerekiyordu. Daha çok sakinleşmem gerekeceğini hissettim. Bunu düşünmedim, sakinleşmem gerektiğini; sadece hissettim, o hissi şöyle hatırlıyorum, "bir toz bulutu dönüyor toz bulutu".

Madam Toto'yu kimse hatırlamadı, belki de ben yanlış kimselere sordum hep. Bütün söyleyebildiğim elinde votka şişesi gezen o yaşlı kadın ve buna benzer şeylerdi sanırım. Oralarda rahatlayacaksın dedi kızkardeşim İstanbul'da. Mobilize olmak istiyorsan sırt çantasıyla git. Sıfır noktasında bile değildim, önce yavaşlamalıydım, durmalıydım, belkide yanımda küçük bir valizle uçağa binmeliydim. Batık bir kente. Son hızla yavaşlıyorum gibi bir duygu içindeyim. Kendimi gülümsetecek bir şey bulmadım, düşünemiyorum. Sanıyorum, öyle sanıyorum ki gülme ve düşünme arasında kurduğum bu ilişki beni gerçeklikten koparıyor. Beni gerçekliğe sımsıkı bağlayan şey olan gülme. Çok sıkı bağlanınca herşey çok berrak oluyor ve bu berraklık zihinde bir kamaşmaya yol açıyor. Ben durur muyum hemen erik diyorum. Kendimi durduramıyorum. Ölmekten kaçış gibi: Eğer dursan öleceksin.

Çok can sıkıcı bir mücadeleden sonra Sâlih Bey'in pansiyonunda bir yandan kırlangıç buğulama atıştırıyor, bir yandan rakı içiyorum. Sonsuzluğun mukaddes harfinden yeniden düşünmeye başlıyorum, ben Nagehân, sen Nagehân, herkes Nagehân. Her şey Nagehân. Kod adı Napoli ve ağlamaya başlıyorum. Öpüştüğüm adam eski bir devrimci, eski bir mühendis, eski bir alkolik. Hiç yeni olan bir şeyimiz yok, öpüşmeleri sayıyorum, bu sekizinci öpüşmemiz. Türküz, doğruyuz, devrimciyiz, öpüşüyoruz. Adama diyorum ki hiç öpüşmedik abi! Gel bir daha öpüşelim diyor adam, bir daha öpüşüyoruz. Karısı hep gülüyor, metanetle gülüyoruz. Adam benim karım 'Doktorcu' diyor. Kadın böyle şeyler söylenmez gibi bakıyor ama bu bakış hayli yumuşamış, çok yumuşamış. Dostlar arasında ağlamam kesiliyor. Bu gece herkesten bahsedeceğiz ve artık öpüşmeyeceğiz, geriye doğru bir tarama yaptık, öyle oluyor.

Sabah!

Sabah. Gülmüşüm, gülmüşüm, gülmüşüm ve göğsümde bir gülme maddesi. Gülme katı yakıt maddesi oluşmuş gibi, yabancı bir odada, tertemiz çarşaflar içinde uyanıyorum. Kelimeleri yan yana getirmeye çalışıyorum. Mütekamil varlıklar uçuşuyor kelimeler arasında, biraz da galiba bir mavilik. Ben-buraya-nerden-geldim? Ben buraya nasıl geldim? Başım ağrıyor ama fark etmiyor bu, nasıl geldiğim fark etmiyor. Zaten eskiden de böyleydi, bu soruya kahvaltıdan sonra cevap aranıyor. Hiçbir şeye hayret etmiyorum, balkonun iç çamaşırı gibi oluşuna, önümdeki kaya, yeşilliklere, tepelere. Kahvaltıdan önce sigara içilmez sigaramı buluyorum seviniyorum. Batmış balık sigara içerden geldim. Eskici adamı hatırladım, her şeyi hatırladım. Önce Nagehân vardı ol dedi Radyo oldu. Merdivenlerden keyifle ıslık çaldığımı düşünerek iniyorum. Elimde sigara ve kibrit, altımda şort, üstümde tişort. Merhaba diyor eskici, rakısını içiyor, bir beş yapar mısın diyor. Tam yerimi buldum, rakımı söylüyorum, rakı geliyor, zarları sallıyorum.

Doktorcu kadın geliyor, günaydın, elinde bir hap, bir bardak su, bir hırka. Ah bir de soda olsa yıldızların altında. Birazdan oluyor ve kadın kalkıyor sahne tekrarı: elinde bir hap, bir bardak su, bir hırka. Saat kaç diyorum. Müsabakayı beş sıfır alıyorum, adam benden giderek daha çok hoşlanıyor diye düşünüyorum. Akşama maçı birlikte seyrederiz diyor, hafif bir yoklama geçiyorum, üç sıfırdan dört üç aldığımız maç nasıldı ama? Yaşasın Fenerbahçeliyiz.

İkindi, önümde Demet'in verdiği kitaplardan bir "Antik Çağda Yunan Felsefesi" kağıtlar üzerine notlar alıyor, bir müddet sonra kitabı ekiyor, senaryo yazmaya başlıyorum. Kağıdın üzerine büyük harflerle TEMA yazıyorum. Kalemle üzerinden geçerek kalınlaştırıyorum. Adam hiç kimsenin onu tutuklamaya gelmediğini görünce bir arkadaşının yegane arkadaşının arabasıyla Ayvalık'a gelir, gelir gelmez bir sandalla denize açılır ve kendini Midilli'de bulur. Onu bir yük gemisinde Trieste'den Vera Cruz'da çeşitli serüvenler bekler, bunlar sıradan olaylardır, bir tır konteynırında seyahat etmek gibi. Madrit'te Maria ile karşılaşır, bir sene sonra bir çocukları olur, adını adam Juan Machado koyar, çok zekidir, senaryoların geleceğini bilir Maria'yı terk eder. Berlin üzerinden Türkiye'ye gelir, tutuklanır, ölür, dirilir, bir tatil kasabasına gelir. Eski bir tanıdığını Madam Toto'yu bulur. Madam Toto dul kalmıştır, onunla evlenirler ve geriye dönüşler..

29 Ekim 1994 Kalamış
SERDAR KOÇAK

"Hepimizin böyle yaşantıları oldu,
ama eğilimimiz bu deneyimlerin üstünü
örtmeye yöneliyor." Rollo May, *Yaratma Cesareti*'nden

SAKLI GERÇEK

1- Gerçek nedir? Saklanan gerçek nedir?

Gerçek, bildiğimiz ya da bildiğimizi sandığımız şey. *Sanmak*, gerçeğin en fazla ne olabileceğini belirleyen fiil olarak. *Sanı*, bir bilgi biçimi olarak değil, bir inanç biçimi olarak. *Sanmak*, bir eylem biçimi olarak kesinlikten uzak. *Gerçeği bilmek*, yani en fazlasından bildiğini sanmak.

Yani gerçek, *benim* bildiğimi sandığım şey. *Benim* hakkımda bilmediğim gerçekler de yok mu? Onlar da var. Ama benim onlardan haberim yok. Bu, ikinci tür gerçek. Henüz sanamadığım, bilemediğim, benim içimde, bana özgü, yine de beni derinden etkileyen. Benim doğam, geçmişim, öfkem, benim kaderim.

2- Odada yalnızım. Biraz önce, dışarıda yağmur başlamadan az önce, onunla yere oturmuş konuşurken, kendimi giderek derinleşen bir yalnızlık duygusunun etkisinde anımsıyorum. Sigara almak için dışarı çıkacağını söylediğinde kalbimde yaramaz bir çocuğunkine benzer bir çarpıntı oluyor. Bir süre bekliyorum. Odayı bütünüyle terk ettiğinden emin olduktan sonra onun yatak odasına doğru ilerliyorum. Gizli çekmecelerini karıştırmaya başlıyorum.

Eylemin ediminden duyulan haz gerçektir. Bu hazzın kaynağının çok derinlerde gizlendiğini kabul etmeliyiz. Anahtar nokta gizillik mi? Sanmıyorum. Belki de sanıyorum. Duygularımı sınayabilmem için kendi kendimin yeterli bir araç olabileceğine inanıyorum. Bu haz hoşuma gidiyor. Hazzın kendisinin yorumlanmasını birincil bir gereklilik olarak görmüyorum. Yorumun kendiliğinden, yani zamanla berraklaşacağına inanıyorum.

3- Arkadaşım D.'nin bana anlattığı öykü şu:

D. evden dışarı çıkar. Sokaklarda yürümeye başlar. Ucuz bir

hikâyesi mi

lokantada karnını doyurur. Islak caddede yürürken (aslında güneşli bir gündür bu), uzaklardan kulaklarına gelen o şarkıdaki gibi kendi kendine tekrarlar: "Onu seviyorum." Ilık bir rüzgar bedenini yalar (bu da yalan, gerçekte o gün rüzgar yoktur) geçer. "O" dediği o'dur yalnızca. "Öteki" ise diğeridir. Üçgendeki sonuncu kişi. Öteki, yani onun sevgilisi. D.'nin yakın arkadaşı. Belki de, bazı geceler söylendiği gibi, basitçe: En yakın arkadaşı.

Durum şöyledir: D. sevdiği kadının evine doğru yürümektedir. Yağmur, ılık rüzgar ve dolunay (bu üçünden sadece dolunay gerçektir) bu yürüyüşe eşlik etmektedir. Bu aşk günlerdir D.'nin kafasını kurcalıyor, bu acı ruhunu rahat bırakmıyor. Yol ayaklarının altından akıp gidiyor, ev ve "O" ve "Öteki" yaklaşıyor.

D. eve girmiştir. Kapıda karşılanır. Yemek hazır, içkiler hazır. Müzik? Olmasa daha iyi olurdu. Konuşmalara nereden başlanır? Zaman geçiyor. D. birden bu eve gelirken ne düşündüğünü anımsıyor. Yani şunu: "Onu seviyorum." Gerçek. Onu buraya getiren gerçek. Ayaklarının altından akıp geçen ıslak caddeler, müzik, yağmur... Arkadaşına, en iyisine her şeyi anlatacak. Sevgilisini nasıl umutsuzca sevdiğini söyleyecek. Şarkıdaki gibi, "bazen" diyecek "onun gözlerinin en derinlerine baktığımda, yemin ederim ruhunu görebiliyorum." Kendisinin bildiği, bildiğini sandığı basit gerçeği haykıracak: "Onu seviyorum."

Olmadı. Gece bitti. Saatler boyu süren konuşma. Konuşulan şeylerin neler olduğunu biliyoruz. Saklı gerçeğin çevresinde saatler boyu süren bir dolaşma. Eve geri dönüş saatleri. Daha az yağmur, daha az müzik...

4- Freud "Psikoanaliz, nörotik bir dünyaya daha az nörotik bir adaptasyondur" demiş. Sakladığımız her gerçek, dışarıdaki hayata verdiğimiz yeni bir onaydır. Bildiğimizi sandığımız halde anlatamadığımız, ya da yeterince anımsayamadığımız içindir ki, saklı gerçekler çöpten hayatlarımızın özüdürler. Modern hayatlarımızın gidişatı yalanlara koşuttur. Kendimize ya da başkalarına söylediğimiz yalanlara... Dünya, bu yalanlar etrafında döner, döner...

5- Cüneyt Arkın ve Jim Morrison derler ki:

"Yalan, yalan söylüyorsun!"

"Mother, i want to fuck you!"

Ellerinin içi buruşuk, bebek eli gibi.

6- D.'nin geleceği ne olacak? "O" ve "Öteki" ile görüşmeye devam edecek. Aristo'dan, zamlardan, terörden, sonu gelmeyen kıştan, politikadan, Tarkovski'den konuşulacak. Ama o en yakınlarındaki, hayatlarının o en merkezindeki gerçeğe hiç değinmeden, hep o basit, pis, çürük, olanaksız gerçeğe gönderme yaparak, hep onun özünden geriye dönen yansımalarla köşe kapmaca oynayarak...

D. şöyle düşünüyor: "Bu çöplük bir gün patlayacak. Sanırım kıyamet dedikleri bu."

7- Saklanan gerçekler dramı yaratırlar. Gerçekler açığa çıktıktan sonra trajedi başlar. Açığa çıkan her gerçek hayata yeni bir yol verir. Bu, kaderimizdir.

8- Ellerinin içi buruşuk, bebek eli gibi. Bir kez gördüm, bir daha unutmam.

9- Biz insanlar her şeyin nedenini hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. Sadece bildiğimizi sandığımız şeyler var.

10- "Onu seviyorum."

YAĞMUR TAYLAN

KİM GÖRÜR KANADIĞINI

gidiyorsun işte, gidiyorsun
sonsuz bir bekleyiş gözbebeklerinde...

yine yanıldın... oysa her şey çok açık ve anlaşılır. bu dünyada yerin yok senin... her şey, annenin ortaokula yeni başladığında, kasabanın tek tuhafiyecisinden alınan "seneye de giyer" ceketinin sol iç cebine koyduğu beyaz mendilin gardrobun dibinde hâlâ taşınması kadar anlamlı ve o kadar açık...

bu sızıya hak etmiş miydim?
doğrusu, yeni anladım hiç
kimsenin bir başkasının
tarihini yazmayacağını...
çok erkenci bir sabaha
uyanmıştım. [*]tek
başınaydım.
zamansız, karanfiller
taşıdım. kim duyar
kim duyar ıslığımı?

hâlâ anlamadın mı? niye ısrar ediyorsun?.. fotoğraflar görüntülerin kimyasal bir biçimde ıslatılmasıyla karta geçirilir ve kuru-

[*]**Pour Juliette Binoche:**
J'étais seul,
jai porte des
œ illets intemporels.

duktan sonra kenarları makasla düzeltilerek küçük beyaz zarflara konur ve bu yüzden üzerinden günler geçtikçe sararırlar... onları senin nasıl taşıdığın çok önemli değil... onlar sararırlar...

bu sızıyı haketmiş miydim?

tamam, yüreğim işgal edildi, soluk bir kentliyim artık... tüm kabukları açtım, bir inci bile çıkmadı, yoruldum... ölü düşler mevsiminde kim dinler, kim dinler gözlerimi?...

çok tuhafsın, mektuplar yazıldıktan sonra mutlaka unutulurlar. çünkü niye yaşadığımızı anlamadığımız bir dünyada yaşıyoruz ve galiba sonsuzluğun sınırı diye bir şey yok. bu yüzden bütün mektuplar, eninde sonunda eski bir ayakkabı kutusunun içine sığarlar... eski bir ayakkabı kutusunun içine... o kadar...

bu sızıyı hak etmiş miydim?..

haklısın, buraya ben yürüdüm, kimsenin suçu yok.. adımlarımdan da belli, iflah olmam, çok beterim... ama koynumda zümrüd-ü anka, kim görür kim görür kanadını?..

ben biliyorum, sen hâlâ gece yarıları kan-ter içinde uyandığında sebebini bitmemiş telefonlarda, yarım kalmış konuşmalarda ve hâlâ açıklayamadığın iç sızılarında arıyorsun... hiç öyle değil... her şey çok basit, o akşam her zamanki gibi bir İstanbul temmuzudur ve hava çok sıcaktır, sen yine ağlayarak uyuyakalmışsındır divanın üzerinde...

bu sızıyı hak etmiş miydim?.. biliyorum, gökyüzünü fark etmem çok geç oldu, hep kendimi ezberledim onca mısra içinde... zaten hükmünü de kendim verdim, kimsenin kalem kırmasına gerek yok...

bilmem ki sana ne söylesem? acıyorum da bir yandan. anla artık, insan denen şey bir akşam Bornova'da öğrenci odanın buğulu camlarına çizdiğin sıradan şekiller kadar şaşırtıcı ve çizdiklerini seyretmek kadar keyifli ve bir o kadar da yalancıdır... şimdi Bornova yok... o ev yok... bir temmuz gecesi duvarın üzerinde yan yana oturup ağustos böceklerini dinlerken, edip cansever'den iki dize... yok... sonra, sonra ertesi gün vapur iskelesinin önünde beklemek için alınan sözün sevinciyle öpülen avuç içleri de yok...

şimdi olan ne biliyor musun?

şimdi olan, senin zamansız telaşların, eğilip bükülmelerin aynanın karşısında... sarhoş geceyarıların var şimdi... gereksiz korkuların, çok özenli banyoların, ince ve galiba bir miktar kozmetik yürüyüşlerin...

şimdi ne var söyliyeyim mi? her gün değiştirilen iç çamaşırları var, yatak çarşafları, prezervatifler, baş ve koltukaltı spreyleri var... inatla ve özenle taşıdığın çocuk gövden çok yalanlı ve kusmuk kokulu bir Beyoğlu gecesinin içinde ellerini hafifçe çekerek kayboldu...

hepsi bu kadar..

gidiyorsun, işte gidiyorsun aptal bir şaşkınlık gözbebeklerinde...

ERCAN KESAL/İstanbul

izdivaçların.

EREKSİYON

UYGARLIĞININ SONU (MU?)

Bu satırları günün ilk ışıkları uzaklardaki bulutların arasından huzmeler halinde süzülürken, haftalardır çalışmanın yorgunluğundan ağırlaşan gözkapaklarım bana uykusuzluğumu anımsatır, ama bu arada yoğun çabalarım ürünü olan kuramsal buluşumun çoşkusuyla boşalan gözyaşlarım ak kağıda bir şelale gibi dökülürken... yazmıyorum. Aklım duru ve aydınlık; yine de içimde büyük bir karanlığın ardından ışığı görmenin heyecanı...

Yaklaşık dört beş yıldır dünyada olup bitenleri kafamda evirip çeviriyor, bir anlam vermeye çalışıyorum. Hani şu, adı ünlü fıkralardaki uluslararası heyetin Japon üyesini anımsatan Fukuyama diye biri "tarihin sonu geldi" deyince iyice afalladım. Sahiden de bir şeyler dönüyordu ortalıkta, ama ne? Günler, geceler boyu süren uzun düşünmeler sonunda "tarihsel fallus-merkezli gelişme kuramı"nı buldum. Şimdi rahatım. Ama yetmiyor, sizi de rahatlatmak istiyorum. Çünkü biliyorum, siz de anlamakta güçlük çekiyorsunuz. Oysa insan aklı anlamak/düzenlemek tutkunu. İşte son zamanlarda olan bitenle-

rin/söylenenlerin kendi-açım açısından açıklaması:

Önce gözlerimizin önündeki olaylara bakalım, neymiş herkesi şaşırtan bu gelişmeler? Söylediğim gibi, bugünler için "tarihin sonu" deniyor. Bu, zamanın/tarihin bir yönü olduğunun yadsınması; toplumsal ilerleme düşüncesinin sona ermesi demek. Özetle, bir yere gittiğimiz yok. Dolayısıyla, sosyalizmde en gelişkin ifadesini bulan tarihsel ilerleme düşüncesi, yerini yönsüz/yansız bir durağanlığa/yayılmaya bırakıyor. Bunun politikadaki en önemli görünümü, "yeşil hareket"in çıkışı ve genişlemesi (genişleme, çünkü yükselme anlam yüklü bir sözcük.) Yeşil hareketin içinde neler var? Anti-otoriter, DİKEY değil yatay örgütlenme yanlısı solcular, doğacılar, teknoloji karşıtları, kadın hareketleri, eşcinseller...

Tarihin bir yönü olduğu düşüncesinin, ilerleme/gelişme anlayışının yadsınmasına, bildiğiniz gibi, şimdilerde "postmodern durum" diyorlar. Postmodern durum anladığım kadarıyla **1-** sanatsal, bilimsel, ahlaki politik tercihlerin birarada, birbiri üzerinde üstünlük taslamadan, yan yana bulunmasını, **2-** bunların da özellikle "büyük" olanlarının değil, "küçük"lerinin yeğlenmesini, **3-** böylece yalnız politik (ideolojiler), ekonomik (işletmeler), ailevi (iki kişilik) vb. düzeyde değil, coğrafi olarak da "küçük"lerin, yerelliklerin öne çıkmasını anlatıyor.

Bir de kafamızın henüz bugünkü kadar karışmadığı dört beş yıl öncesine bakalım, durum nasıldı?

Toplumsal ilerleme, gelişme, kalkınma düşüncesi gözdeydi. Sosyalist olmayan toplumlar ve bireyler bile toplumsal ilerleme düşüncesine inanıyordu. Bugün yeşil hareket altında toplanan solcular, doğacılar, feministler, eşcinseller kendilerini sosyalizm aracılığıyla ifade ediyorlardı. "Postmodern"in postu yoktu; modernite hali yürürlükteydi. Bu durumda: **1-** Politik, sanatsal, ahlaki, cinsel yönelimler daha açıkça tarihsel gelişim çizgisindeki konumlanışlarına göre sıralanıyordu. **2-** Bunların özellikle "büyük" olanları (büyük ideolojiler, büyük idealler, büyük işletmeler, büyük kentler) yeğleniyordu. **3-** Merkez, yerelin önündeydi.

Bugüne nasıl gelindiğini düşünürken, yaşadığımız postmodern durumda bir eğilim: Yayılma, gevşeme, genişleme, yatma eğilimi. Politik hareketler biçimindeki hiyerarşik yapının yerini kırsal alanlara doğru yayılan alçak yapılar alıyor; cinsel tercihlerde eski KATILIKLAR'ın yerine daha GEVŞEK tutumlar gözleniyor.

Oysa daha dört beş yıl önce insan gözünü uzayın fethine DİKMİŞ (yıldız savaşlarını anımsayın), birçok kent gökdelenlerle donanmış, toplumsal ilerleme düşüncesi DORUĞA çıkmıştı. Uzayın fethini ve gökdelenleri düşünürken, insanın duruşu canlandı gözümde: İki ayağı üzerinde DİMDİK durmuş, göğe (ve gökdelenlere) bakan bir fallus imgesiydi bu. O an beynimde şimşek çaktı: İşte, dedim, olan bitenin biricik açıklaması bu imgede... Yükselme, ilerleme, kalkınma, gelişme hepsi simgesini buluvermişti: DİKELMİŞ BİR FALLUS. İnsan dikelmiş bir fallustan başka neydi ki?

İnsanlığın evrim serüvenini aklıma getiren de bu imge oldu: Bu dikelmiş fallusun öyküsü de zaten HOMO EREKTUS ile başlamıyor muydu?

Homo erektus; ayağa KALKAN-DİKİLEN insan demek. Kalkma, sertleşme, dikilme anlamına gelen EREKSİYON, özellikle penisin kanla dolarak sertleşip dikleşmesi için kullanılan bir sözcük. Antropolojide ise ayağa kalkan insan (Homo Erektus), dünyanın çeşitli yerlerine yayılmış, 700-300 bin yılları arasında yaşayan soydaşlarımıza verilen ad. Bunlar küçük topluluklar halinde yaşıyor, kaba taş aletleri ve ateşi sürekli kullanıyorlarmış. İnsanın insanlaşma sürecini başlatan da bu ayağa kalkış, yani iki ayak üzerinde yürüme, DİKELME olmuş. Homo Erektuslar sürü-grup-toplum ilişkilerinde önemli aşamalar yapmış; soyutlama, düşünme ve konuşma gibi işlevlerde önemli ilerlemeler göstermişler. İnsan soyu onlarla birlikte ilk kez dünyanın her yerine yayılmış.

İnsan ayağa kalkınca, pespektif algısı da değişmeye başlamış. Artık uzakları görmeye, daha önemlisi gözünü yükseklere DİKMEYE başlamış. Giderek doğadan koparken, dünyadan -fiziksel ve ruhsal olarak- uzaklaşmış. Gelişme, ilerleme, kültürleşme denen her süreç, insanın yerden ayaklarının kesilip göğe daha çok yaklaşmasına neden olmuş. İnsan ayağa DİKİLMİŞ; kentler DİKİLMİŞ; tapınaklar, alanlar kuleler DİKİLMİŞ.

İnsanın bu dikilme/doğadan uzaklaşma ve göğe yakınlaşma çabasının nelere yo açabileceğini Babil Kulesi'nin öyküsü çok güzel anlatır. Her dilden insanın biraraya gelerek göğe doğru yükselme çabası sayısız yıkımla cezalandırılmış; sonunda bir daha yapılmamak üzere... Freud'dan beri bu cezanın adını biliyoruz: Kastrasyon (iğdiş edilme). Bu fallik dikelmenin Baba Tanrı tarafından cezasız bırakılması düşünülemezdi. Ama insanoğulları bunlardan ders çıkarmayı bilemediler; ilerleme, gelişme, kalkınma adına yükselmeyi yeğlediler. Sütunlar diktiler, gökdelenler diktiler, hatta hatta yetinmeyip kendilerine benzettikleri fallusları göğe yollamaktan çekinmediler: Roketler fırlattılar.

Öyle görünüyor ki bu "postmodern durum" da insanın uyarıları sezgisel olarak anladığının bir göstergesi. Sonuçta yaşadıklarımızı artık daha iyi anlıyor ve herkese de şunu öğütlüyorum: "İnsan olarak dikileni değil yatanı toplum olarak ilerlemeyi değil yayılmayı dünyada gelişeni değil durmakta olanı tercih edin. Ancak bu şekilde iğdiş edilmekten kurtulur, rahatlar, gevşer, yayılır, toprakla bir olur, yok olursunuz. Evrenin bu görkemli varlığı karşısında sizin o hiç düzeyindeki varoluşunuzun ne önemi olabilir ki?

Değil mi?

HAKAN ATALAY

Ama yetmiyor, sizi de rahatlatmak istiyorum demek.

EPİSTEMOLOJİSİ

SOĞAN

Soğanın Bilişsel Gelişim Sürecindeki İlk Aşama:

Soğancık Dönemi

Soğancık dönemi, soğanın sonuna eklenen -cık ekinden de anlaşıldığı gibi, üstü örtük biçimde cık, cık, cık'la dışavurulan bir küçümsemenin, küçüklüğün, henüz olgunlaşmamışlığın, saflığın, ama aynı zamanda soğan birey olma potansiyeline sahipliğin de ifadesi olan bir dönemdir. Hızlı bir nicel büyümenin gözlemlendiği bu dönemde bütün soğancıklar tarafından paylaşılan bilinç öncesi temel karakteristik, zihinsel ve duyusal, sistematik olmayan taklitçiliktir. Taklitçiliğin sistematik hale geldiği soğancığın filizleme aşaması, ileride ortaya çıkacak soğan bireylik için atılan ilk ve önemli bir adımdır. Dünyanın hâlâ büyük bir kısmında geçerli olan ilkel filizleme biçimi, hepimizin bildiği gibi rasgele hazırlanmış **Yuva**'lara soğancıkların, diğer adıyla sıskaların atılıp üstlerinin toprakla örtülmesi ve çaresiz kalındığında yağmur duasına çıkılması şeklinde gerçekleşmekte. Sıradan soğancıklar için, özellikle acı soğan olacaklar için bu kadarı yeterlidir. Bundan sonrası zaten doğal olarak, kendiliğinden gelmektedir. Buna karşılık, özellikle gelişmiş ülkelerde ve genel olarak toplumların hali-vakti yerinde tabakalarında görülen **kültürel filizleme**, bilimsel yöntemlere ve en yeni teknolojik araçlardan yararlanmaya dayanır. (Ki, bu iddiayı, "özellikle az gelişmiş ülkelerde ve genel olarak dünyada, toplumların fakir kesimlerinde ..." şeklinde tepetaklak yapanlar da vardır.)

Kültürel filizleme, Özel veya **Devlet Üretme Çiftlikleri**nde özel olarak hazırlanmış, oldukça konforlu kapalı mekanlarda, özel olarak yetiştirilmiş uzman bahçıvanlar tarafından ya hiç toprak kullanmaksızın çok az bir su ile özel deney tüplerinde veya yine aynı kapalı mekanlardaki filizleme ünitelerinde bol gübreli, normal nemli toprakta uygun ısı ve ışık ortamında, ya da yine aynı Özel veya Devlet Üretme Çiftliklerinde, açık mekanlarda, güçlendirilmiş topraklarda, sistemli sulama, gübreleme ve ayrık otlarından temizleme biçiminde gerçekleştirilir. (Ki bu arada, karanlıkta kalmış bir

Peki

noktaya daha ışık tutalım: kendisini sık sık rahatsız ettiğimiz "kültür" sözcüğünün kökeni işte bu Özel veya Devlet Üretme Çiftliklerinde gerçekleştirilen "filizleme" işlemine dayanır.) Bunların yanı sıra hemen belirtmek gerekir ki, birtakım nadide soğancıkların filizlemesi, ayrıntıda farklı olsa da, öz olarak yukarıda anlattığımız biçimler içinde kalır. Fakat dünyada tür ve sayıları gittikçe azalan yabani soğancıkların filizlenmesi (örneğin kardelen soğancıklarının) kuşkusuz bu genellemenin dışındadır.

İkinci Aşama:

(Toprağa) Fırlatılmışlık ve İlk Acı Deneyimi ya da Soğan Birey'in Ortaya Çıkışı

Soğancığın filizleme dönemini tamamlar tamamlamaz toprağa fırlatıldığı ve kök salmaya başladığı bu ikinci dönem (ki bu, özellikle Özel veya Devlet Üretme Çiftliklerinde filizlenmiş olanlar için geçerlidir, çünkü sıradan soğancıklar zaten filizlenme dönemini toprak altında geçirmişlerdir) soğancığın bireylik bilincinin önkoşullarını hazırlayan dönemdir. Ve bu dönemin temel karakteristiği ise, her ne kadar soğan türlerine ve filizlenme döneminin biçim ve koşullarına göre biraz farklılık gösterse de, genel olarak taklitçiliği reddetme tavır ve düşüncesini taklit etmedir.

Toprağa belirli aralıklarla fırlatılmış olan soğanlar kök salmaya başladıklarında ilk acı deneyimini edinirler. Bu deneyimin kaynağı, sonsuz evrende tek başlarına, yapayalnız olduklarını hissetmeleridir. Dünyanın kendilerinden ibaret olduğunu düşünürler, çünkü toprağın bağrına fırlatıldıktan sonra tek başlarına büyüyüp gelişmeleri mümkündür. Küçük soğancığın etrafına yeni halkalar eklenmiş, kökler uzamış, acıyla tanışılmış, ama hâlâ başka bir soğana rastlanılmamıştır. Çünkü hem üstleri örtüktür, hem de diğerlerinin kökleriyle aralarında mesafe vardır. Ve toprağa gömülü halde geçirilen bu süre, aynı zamanda, onun ileride ortaya çıkacak olan, uzana bildiği her yerin, alabildiği her şeyin kendisine ait olduğu, varolan her şeyin kendisi için ve kendisiyle birlikte varolduğu düşüncesine kaynak oluşturur.

Üçüncü Aşama:

Soğanistan'da Tek Başına ya da Tarkan Vikinglere Karşı

Ve soğan birey, bir gün gelip gömülü olduğu yerden ister istemez başını kaldırdığında çevresinin öteki soğanlarla kuşatılmış olduğunu görür. Kendi dışında, kendisine benzer bir şeylerin daha varolduğunu fark eder; fark eder ama onlarla kendi arasında var olan mesafeyi aşamaz, çünkü her biri kendi gibi bir soğan bireydir; hepsi de fırlatıldıkları yerde hayat bulmuş, orada büyüyüp kök salmış ve kök geliştikçe çakılı olma du-rumu daha da şiddetlenmiştir. Öte taraftan, ötekinin ortaya çıkışıyla birlikte dünyanın kendisi için ve kendisiyle birlikte varolduğu gerçeği parçalanmıştır; artık kendini ötekinin tehdidi altında hisseder. Bu noktada yapılacak şey ötekine karşı ve ötekine rağmen, kendi soğan bireyliğini koruyup geliştireceği kendi toprağını korumak ve ister istemez, mümkün olduğunca ötekilerin alanına doğru yayılma yolları araştırmak olacaktır. Her zaman tedirgin, her zaman tetikte, her zaman korku içinde, her zaman yalnız, ama her zaman haz peşindedir.

... her zaman yalnız ...

İşte soğan, böylesi bir süreç içerisinde bireylik bilincine ulaşır. Ötekinin varolduğunu görmesiyle birlikte hem varolanın yalnızca kendisinden ibaret olmadığını, sadece ötekilerden biri, bir soğan birey olduğunu ve soğan bireyliğini korumanın yolunun da kendi egemenlik alanını korumaktan geçtiğini düşünmeye başlar. Dünyanın tamamına sahip olamadım, hiç değilse kendi egemenlik alanımı koruyayım, duygusu hakim olur. Mutlak hakimi olduğunu düşündüğü evreni verip karşılığında bireyliğini almıştır.

O artık bir soğan bireydir; yani özgürdür, kendi kendisini yaratmıştır, öz-erktir ve yalnızca kendisine karşı sorumludur. Fakat üstesinden gelemediği tek bir şey vardır: ölüm düşüncesi; bir gün gelip de bu çok sevdiği topraktan sökületeceğini, diğerleriyle birlikte sıradan bir soğan olarak bilinmez bir yolculuğa çıkacağını düşünmek. Onu asıl kahreden budur.

ADEM ADEMOĞLU
Soğanistan, Soğan Dikım Ayı - son gün

öyleyse.

SALT AKIL ÜZERİNE

ÇEŞİTLEMELER

1- Salt akıl kendi içinde devinen gücün kendine olan inanç ve güveninden başka bir şey değildir. Kendine derinden inanan ve güvenen salt akıl insanı huzursuz etmekten uzaktır. Çünkü o geçmişini eleştirse de yargılayıcı değildir. O mükemmel bir araştırıcıdır.

2- Salt akıl kendi içinde devindiğinden kaçınılmaz olarak yalnızdır. O, içgüdülerden ve pratik akıldan bağımsız olduğundan dolayı da, onun yalnızlığı acılardan uzak olup derin bir mutluluk kaynağıdır. Salt akıl kendini ancak şamatadan uzak yerlerde bulabilir. Öyle ki, şamata onu kuşatır ve eritir, yok eder. Şamata onu aşırı zaman parçalarına böler. Böyle bir salt akıl, koordinasyonları dağılmış bir kaostan başka bir şey değildir. Böyle bir kaosta ne salt aklın izleri bulunabilir ne de gerçeğe ait ipuçları...

3- Salt akıl pratik aklın üzerinde yükselse de, onun temeli zamanın içinde saklı ve her en kısa zamanda bile gelişen, çoğalan emek-içeriği birimleridir. Emek-içeriği birimlerinin herhangi bir zamandaki toplam niceliği ve niteliği kendine dönen salt aklın kendi gücünü belirler. Bundan dolayıdır ki, salt akıl tarihten bu yana hep gelişmiştir.

4- Salt aklın ortalama seviyesi kendini Tanrı olarak Tanrı ilan etmesidir. Bu aynı zamanda maximal sonsuzluk bilincidir. Sonsuz bir Tanrı bilincine varan salt akıl, aynı zamanda pratik insan faaliyeti olarak "sonsuzluğun sonuçsuz eylemi" olduğunun bilincine de varır. Bu kaçınılmazdır. Çünkü kendine dönüp sonsuzluk bilincine varan salt akıl, aynı zamanda kendi bireysel sorumluluğun bilincine varmıştır. İşte bu olduğu anda bireysel açıdan sonsuzluk karşısında kaçınılmaz bir yenilginin çekirdeğini oluşturur. Bu aynı zamanda çaresizlik ve de çaresizlik üzerinde yükselen tek bir mutluluktur.

5- Sonsuzluk bilinci ilkelden karmaşıklığa doğru sonsuz sayıda ve seviyede bir sınırsız bilinç halidir. İşte burada her farklı bilinç halinde sonuç kavramı, salt akılda bir sonuçsuzluk olarak ortaya çıkar. Çünkü o anda var olan ve salt aklın içeriğini oluşturan sonuç daha sonraki anlar tarafından kapsanacaktır. Öyle ki, kapsandığı anda söz konusu sonuç kendi tanımsal ifadesini yok edecektir. Oysa bir şey göreli olarak ya vardır ya da yoktur. O halde tanımsal ifadesi yok olan bir sonucun, sonuç olarak varlığını sürdürmesi mümkün olmadığına göre karşıtı durumda olması gerekir; yani sonuçsuzluk durumunda. Demek ki sonsuzluk bilincindeki salt akıl belirli bir nicelikten sonra sonuçsuzluk bilincine varacaktır. İşte bu sonuçsuzluk bilinci salt aklın Tanrı olarak Tanrı bilincinden de üstün bir halidir. Çünkü kendini mutlak olarak Tanrılaştıran salt akıl sonuçsuzluk kavramıyla mutlaklıktan sıyrılıp göreli ve maximal bir gerçeğe ulaşmaktadır.

6- Salt aklın sonsuzluk içinde sonuçsuz bir eylem olma bilincine varması yalnızca bireysel bir salt aklın *sui generis* bir olgusudur. Çünkü her kapsanan sonuçsuzluk zincirlerindeki zamansal bir devamlılık hali bütünsel bir salt aklı oluşturduğundan dolayı, kapsayan ve kapsanan sonsuz akıl formları salt akılsal bir bütünlüğü oluşturur. Fakat bireysel olarak bizlerin salt aklı, farklı boyutlarda zamansal bölünmeye uğradığından dolayı, bizler zamanın içinde gizli böyle bir bütünlüğü kavramayız. Sonuçta bundan dolayı da sonsuzluğu kavrayan salt aklın içinde sonuçsuzluklar oluşur.

HÜSEYİN KURNAZ

Rüstemle

YENİ-BAŞTAN

Nusret

"Bir eğitim sistemi sözün ayinselleştirilmesinden, konuşan özneler bakımından rollerin belirlenip sabitleştirilmesinden, en azından yaygın bir doktriner grubun oluşturulmasından, söylemin güçleri ve bilmeleriyle paylaştırılıp benimsenişinden başkaca nedir ki? "Yazı" belki bir parça farklı biçimler alan, ancak başlıca aşamaları aynı olan benzer bir kullaştırma sisteminden başkaca nedir ki?"

M.Foucault

Yaşantıların böylesine nesir yaşandığı burada ve şimdi şiirle kavuşmak mümkün müdür? Mantığım tıkır tıkır işlerken isteklerime, hislerime boyun eğer mi? İstek oluşabilir mi? Ve varsa hâlâ istem gücümü nasıl egemen kılabilirim sürüp gidene, ben olmadan da işleyecek olana ve hâlâ nasıl kalabilmekteyiz burada?

Yazıda ve sözde ve çok önceleri kesintiye uğrayan düşlerimiz zorlamayla çıkar mı ortaya? İkili ve tüm ilişkilerin öfke imparatorlukları yıkılır mı? Kaybolur mu aramızdaki nefret egemenliği? Yeni baştan diyebilir mi Ben'ler, hep birlikte? Durabilir mi? Bekleyebilir mi? Zamanın nesnesi olmayı reddebilir mi? İleriyi, hızlıyı, yeniyi, şimdiyi; sarsabilir mi bunları? Sorgulayabilir mi? Ulaşabilir mi ötekine? Şimdiki zamandaki duruşu görebilir mi? Yoksa geçmesini, uzaklaşmasını mı bekler yine?

Şimdiyi resmederek sözde ve yazıda katkıda bulunmaz mı şimdiye? Yarına adanarak gelinen anda hep yarın mı vardır? Gelecek anın kofluğu bundan mıdır? Ötekini ayna yapmadan, ayar ölçütü saymadan kabullenmek ve yüz yüze olabilmek için, "biz" olabilmek için ne gerekir? Sahteye başvurmadan göze almak, kabullenmek mi kendini? Ve ilk sahteyi kendine mi yapar insan ve yürütür, sürdürür mü her sözde, her ilişkide?

Müdahale edemediğin, göremediğin siste yazıda ve sözde kalma sise katkıda bulunmaz mı?

Bilinemeyen, cümlenin bizatihi kendisinde vardır, yaşamı yansıtır, kimbilir, bilinir mi? Sezilir mi?

Yazı, yazanını kendisine yabancı kılmaz mı, aynı yaşamdaki gibi ve ruhsuz kılmaz mı hissedilenleri? Cümlenin yapısı bozulabilir önce, yaşamı, varoluşu bozma yolunda, ben kendisini yazıda sarsabilir, buluşabilir kendisiyle başka bir dilde yazarak, yaşayabilir. Söz içine kendisini koyabilirse, önermenin egemenliğine son vererek, kuralları kendisi seçerse ulaşabilir ötekine, başarabilir belki de... Yazının ve sözün kulları olan bizler için çok geç değil mi?

Ve artık birlikte olmanın, "biz" olmanın bunu aşan bir yaşam alanında olması gerekmez mi? Yüz yüze, birarada olunan bir başka yaşam alanında arınmak, arıtmalı Ben'leri. Önermelerin bilinen anlamını yok ederek başka bir yaşam alanında ve başka bir dilde varolma, paylaşma çabası.

Yazıda değil, sözde değil...

YURDAER ALTINÖZ

ZİHNİ AĞBİ'YLE PAZARA!!! ÇIKMAK...

Ben, (sıradan birinci tekil şahıs olaraktan) ve Zihni Ağbi (sıradan bir zihnin kod adı olaraktan) pazara çıkıyoruz. Zihni Ağbi'yle ben el eleyiz, göz gözeyiz. Tabii arada bir, bir-arada yürümek için yola da bakıyoruz. Fakat nedense Zihni Ağbi daha çok yolunu bulmaya bakıyormuş gibi geliyor bana... Yani zihinsel tacizlerde bulunuyor, ama bir türlü soramıyorum.. Zihni Ağbi, bu senin yaptığını Çorumlular yapmaz, nedir bu ellemek, koklamak, ceza sahalarında gezinmek diyemiyorum... Desem de ne çıkar? dediğim de oluyor tabii... Ve öylece yola devam ediyorum, ediyoruz... 'Pazar' denen yer, bilindik gettolar, bilindik sözcük sığınakları, gündelik hayat rutini... Tüketici ve pazarlamacı cenneti yani... Her türlü bilginin, fikrin, her konudan kesin beş cümlenin sarfedildiği, ziyan edildiği, sebil edinildiği yer... Aman ne güzel Zihni Ağbi'yi burada bıra-

konuşurlarken

kıp kaçsam, böylece evime tam bir overlokçu ya da benzeri gibi dönebilsem... Olsam / olabilsem, ola / bilemesem!..

Zihni Ağbi'yi burda eksem de gerisi kolay olsa, bakkaldan ekmek alırken çok rahat olsam, altı bin türk lirasını (kadınlığıma bakmadan) delikanlı gibi ödesem, o sırada dardanel tonları kesmesem, bakkal bana ekmeği uzatırken kısa Samsun'u göstererek almamı beklemese, bakkalın Zihni Ağbi'sinde, benim her gün ondan bir ekmek ve bir kısa Samsun aldığım yer etmese... Ben yine tekil olsam, şahıs olmasam da olur... Herkes tarafından unutulsam ve her şeyler beni bir elektrik direğinin önünden geçer gibi hemen unutsa, benim önümde durmasa, benim sırtıma yaslanıp sevgilisini uğurlamasa, sevgilisi benim koynumda kimseyi beklemese.... Ama yine de ben (söylemeye gerek bile yok, O işte !) elektrik direği gibi orada öylece kalsam, kala /kalmadan kalsam... Belki - yalnız - baksam... Sonra ben'den geçseler, ben serden geçmeden... Geçseler ve gitseler! Tabii ki Zihni Ağbi, bu duruma hiç müdahale etmese, ona hep bok yemek düşse! O, kesin bunu reddettiğinde, ben! bunu devlete yüklesem. Ama yine teorik olarak yüklemesem de pratik olarak yüklesem yani mesela hemen oracıkta bir polis çağırsam, Zihni Ağbi v.b pratiğin allahını orada görse, bir daha da bana bunun hesabını sormasa... Orada Zihni Ağbi'yi polise teslim etsem, bu iş burada bitse... Kimse ne olur, -mümkünse- bir daha çocukluğundan bahsetmese... Herkesler Zihni Ağbi'sini alıp pazara çıkarsa, onu orada, annesini arayan çocuklar gibi bırakıp kaçsa, bundan üzüntü duymasa, Zihni Ağbi bu durumdan yakınmasa ve hemen kendine yazık ben'ler edinip kanına ve aklına girmeye çalışmasa... Efendi olsa, canımı yese, ben canımın yanında Zihni Ağbi'ye meze olmasam... Fena mı olur yani diyorum şimdi!.. Şimdi dediğim, bir şimdiki zamanı değil de bir geçmişi ve tarihi imliyorsa bile - ki benim gibi vesairelere imlemek sözcüğü çok absürd kaçıyor- fakat absürd demekle halt ettiğim için artık bu cümlenin hiçbir yerini toparlayamıyorum ve hemen oracıkta yani pazarda, apar topar Zihni Ağbi'yi bırakıp kaçıyorum...

Evime geliyorum, dönüyorum, sığınıyorum!.. Yatağıma uzanıp yorganı üzerime çekiyorum, ya da yatak üzerime çekilip yatak yanıma uzanıyor... O anda benim için hiç fark etmiyor! Zihni Ağbi nasılsa yanımda yok diyorum, ya da başka kimse ve 'ler yok diyorum... 'Olsun!' diyor yorganım, en üşüyen yerlerimi örterek... 'Hadi uyu' komutuna itaat ediyorum, paşa paşa uyumaya çalışıyorum... Fakat ne oluyorsa oluyor ,askeri bir müdahaleyle uyanıyorum... Ne demek lan! 'paşa paşa' diyor birisi ordan... Kesin bunu başıma Zihni Ağbi sarmıştır demeye kalmadan, insan evladı bir erbaş, araya giriyor: 'Uyuyor, dokunma!' diyor... O, üçüncü çok kimse, her kimse, astına üstüne bakmadan tüyüyor, ben de rüyama, o uyuşukluk haline, sıfıra teşmil olmuşluğa geri dönüyorum... Fakat hiç rahat yok! Zihni Ağbi, flu bir görüntünün içinde, okuduğum kitapları, şiirleri, yazdığım yazıları, bok varmış gibi gözüme sokarcasına -ki bu kare çok net görülüyor- gösteriyor... Birkaç cümle, birkaç aşki laflar edip kayboluyor, onu pazarın ortasında bıraktım diye intikam alıyor ADİ diyorum, ama bunu rüyamda dediğimi unutup sabah inanacakmışım da geliyor... Pardon, bana mı öyle geliyor?.. Biri mi geldi? Ben niye durup dururken kapıya yöneliyorum? Kapıları açmanın ya da kapamanın hiçbir anlamının olmadığını da bir kitaptan! bellemişken üstelik, neden kapıya yöneliyorum?.. Aslında tuvaleti aradığımı itiraf etsem de kurtulsam şu Zihni Ağbi'den diyorum...

Olmuyor, o zaman bir daha yatayım, yorganımın elinden tutayım, o beni en yakın, o çok bildiğim adrese bıraksa, lanet olsun, yorganımdan da, altında gizlenen Zihni Ağbi'den de kurtulsam diyorum... Bu cümleden sonra bir daha 'Olmuyor deme' deyip, Zihni Ağbi, araya giriyor, ona usturuplu bir küfür savurup yolluyorum... Fakat biliyorum, gitmeyecek Adi... O zaman, ben diyorum, siz burda biraz bekleyin, hemen geliyorum, pazarın içinde pardon burası aynı pazar değil mi diye sormadan kayboluyorum... Yolda yürürken, gülüyorum... Beklesin, Zihni Ağbi, bok dönerim O'na bir daha diyorum... Fakat, nedense biliyorum... Zihni Ağbi de buna çok gülüyor....

FİGEN ŞAKACI

NEDEN HAİNLİK YAPIYORSUN?

Beşiktaş. Ocak 13. Hava sulu, karlı ve soğuk. Pazara giden sokak/cadde'de (çünkü bu semtte tüm caddeler aynı zamanda sokak neşesini de taşırlar) iki kişi yüksek sesle konuşuyor. Kadın/teyze, elli ile seksen arası, dinç. Adam orta yaşlı, şişko ve sakallı. Kadın: *"Neden hainlik yapıyorsun?"* diyor. Azar, sitem, sitayiş içeren ses tonu yoğun ve keskin. Adam koyu mahcup duruşlu, bakışları paranoya-rengi. Evet, bu rengi ilk kez bu bakışlarda görüyorum. Yürüyorlar. Ben de yürüyordum. Konuşuyorlar. Yürüyoruz. Kısa bir süre aynı hızda yürüyoruz. Adam gelemediğini, parayı getiremediğini, karısına söz geçiremediğini, hastalıkları... falan anlatıyor. Sesinin rengi de paranoyi. Belli ki tesadüfen karşılaşmışlar. Belli ki aralarında birçok ertelenmiş sorunlar, problemler mevcut. Teyze rahat. Adamın yürüyüşü okunaksız. Çünkü adam artık günlük telaşlar içinde; yıllar önce, çok eskiden mahalle aralarındaki boş arsalarda oyun oynarken, inşaat için açılan kireç kuyularına kaç kez düştüğünü çoktan unutmuş. Pantolonunun çöpe atıldığı, annesinden bir güzel dayak yediği o çok eski günleri aklı silmiş. Ama teyze, o zaman da şimdi de teyze olan, kuvvetle muhtemel akrabası, belki de halası, 'bu çocuk kireç kuyusuna batmış çıkmış' olayını unutmamış, eritmiş yaşamında, ses tonundan belli. Büyükler didinir ve unutur; yaşlılar hatırlar ve bilir.

Adam son yıllarda gazete ve televizyonlardan kendisine akıtılan her türlü konfeksiyon duygular, protez sevinçler ve plastik düşüncelerle yarı şaşkın. Hiç olmazsa TV ekranlarının bir yerinde "Medya sağlığa zararlıdır" yazsa; o da yok. Hepimiz aynı durumda gidiyoruz, gündüz gece: Önce ısrarla ve de sonra zorla giydirilen yapay yaşam biçimleri, taksitle umutlar, mega yalanlar, gizli bir yerlerine korku yapıştırılan her türlü duygular, silikon yorumlar, "Ya yapacağız ya yapacağız"lar (Shakespeare neden "olmak ya da olmak" demedi acaba?), yanlış zoooomlu şok marka haberler... Karmaşıklıklar'la taksit taksit kamaşan beyinlerimiz.

Artık her şey, "Rkrmankkakkışırık." Ancak yarısından çıktığımız akıl tuzakları ve birazını çözebildiğimiz problemlerle geçen günlerimiz... 'Ölenle ölünmez', biliyoruz ama artık 'yaşayanla yaşanmaz' hale geldiğimizi de yeni öğrenmedik mi? Binlerce 'Paranoya-rengi' örneklerle dolu hayatımız. Düşüncelerimiz sürekli sakatlanmakla meşgul değil mi? Keşke arada 'şairinden kiralık şiirler'e rastlasak bari. Her şey birbirine karışıyor. Geride paranoya-rengi bir yaşam kalıyor; asıl önemlisi önümüzde de bu renk bir yaşamın bizi beklemesi, bekliyor olması. Giderek, beyin yıkanması beyin buruşmasına dönüşüyor.

Yeni rengimiz hayırlı olsun. Evet, ilk önce Teyze'nin farkına vardığı gibi, artık rahat rahat, göğsümüzü gere gere, kendimize ve başkalarına hainleşebiliriz. Doğru mu? Yanlış mı?

TARIK SİPAHİ

anında görüntü

reklam/house advertising

Yalandı bütün gördükleriniz. Yıllarca kandırıldınız. Kendinizi gördüğünüzü sandınız. Fakat bu siz değildiniz.
Sizlere Ayna'yı sunuyoruz: Benn Aynaları. Benn'de kendinizi bulacaksınız.
Benn'de görüntü anında.
Benn'de ruhunuzu da göreceksiniz.
Benn'e bakıp sırrı çözeceksiniz.

bENN

AYNA SANAYİ VE LTD. ŞTİ.

"sır sizde"

Genel Müdürlük: İsmetpaşa Cad. Turna Sok. 34/7 Beşiktaş - İstanbul Tel: 260 40 00 **Ankara:** Tunalı Hilmi Cad. İsfahan Sok. 87/99 Tel: 556 32 19
Safranbolu: Eski Caddesi 45/678 Tel : 456 78 90 **Bulanık** (Muş): Detroit Sokak Pangaltı Çıkmazı 45/678 Tel 567 89 60

Satış temsilcilikleri verilecektir. Türkiye dahilinde perakende satış fiyatı: 835.000.TL.

TAMAM, BURADA KESELİM!

Beyoğlu. İstiklal Caddesi'nin orta yeri. Kalabalık. Muazzam kalabalık. Her gün aynı kalabalık. Her gün aynı aynılık. 2 kişi farklı. Biri tabii ki ben. Kendimi geçiyorum ve öbürü olan Ertuğrul'a geliyorum. 35 yaşında. Esmer. Odyolog ve diyalog bilimci. İyi çocuk. Küçük bir yevmiye ile yanımda. Yalınayak oynayacak. Şöyle başlıyoruz: Kulak doktoru Ertuğrul bana her zamanki gibi manolya takdim ediyor, ben ise ona bir plaket sunuyorum. Birbirimize arzu ile bakıyoruz. Gereksiz bir seremoni diye değerlendirilebilir, "oyun bitiminde verilebilirdi" diye düşünülebilir. Ancak bu davranışımız kalabalığın ilgisini çekiyor. Büyük alkış alıyoruz. Hafifçe gülümseyereek başımızla selamlıyoruz.

Mahçubuz. Diyaloga o başlıyor.

—"Telefonda sesiniz titriyordu. Beni merak içinde bıraktınız.. *kkhhh.. ya yapamıyorum Stresim var. Şu kalabalığı dağıtamaz mıyız acaba?"*

—*"Şşş... gülme, ciddi ol. Herkes bize bakıyor...* Evet bugünkü birlikteliğimizin de amacı bu zaten. Kalabalığın dağıtılması... *Hâlâ gülüyor. Para veriyoruz sana. Anlamazdan gelsene, hayret etmiş gibi yapsana, 'nasıl yani' desene...*

—*"Tamam abi ya,hatalıyım ama ilk defa böyle bir şey deniyorum, gülesim geliyor...* Aaaaa... inanamıyorum, nasıl yani?

—*"Abartılı oynama. Metin dışı konuşmalarda megafonu ağzından uzaklaştır. Bir de efendimli konuş...*

Bugün sizinle uzun bir yürüyüş yapacağız, eşitlik veaynılığı inceleyeceğiz. Kalabalıklar oluştururken kendi bütünlüğümüzü ve bireyselliğimizi nasıl yitireceğimizi göreceğiz. Kısaca sistemin bizi ne hale getirdiğini... *bir şeyler anlayabiliyor musun?*

—"Yok be abi, nerdee? Neler söylüyorsun ya? Yalnız ben mi? Kimse bir şey anlamadı... Efendim biraz daha açar mısınız?

—"Boşver onları. Sen anla yeter. Sana para veriyorum.. Sistemin insan metasına ihtiyacı vardır. Bireysel özelliklerini kaybetmiş metalar istemektedir, bunların aynılığını istemektedir. Bunun için bütün gücüyle saldırmaktadır bireylere. Buna karşın bir kısım birey kendisini yöneten, yönlendiren ve koruyan sisteme karşı soyutlanıp ayrı olmaktan kaçmaktadır.

—"Abi, al paranı geri, ben gidiyorum. N'oluyo ya...

—"....

—"Dur.. dur.. tamam.. Ağlamana dayanamadığımı bilirsin. Bari yavaş ve tane tane söyle şunları... Efendim siz bu bağlamda bireyin kendisi ile barışık olmadığını mı vurguluyorsunuz?

—"Allah belanı versin. Sana verdiğim paranın hayrını görmezsin inşallah. Söyleyeceğin her laf elinde yazılı. Özgün cümle kurma ulan... Tam olarak öyle değil. Hatta alakası yok. Ben bir bölümün ayrı kalmamak için teslimiyeti seçtiğini söyledim. Diğer bir bölüm ise başka bireyleri kendi parçası haline getirerek, yani kendisi küçük bir sistem gibi davranarak yalnızlık duygusundan kurtulmayı denemektedir. Sonuçta duygularımız açısından iki gurup bireyde de bütünlüğü ve bireyselliği olmayan bir birleşme veya eşitlik diye sunulan aynılık ortaya çıkar ki, bu da sistemin devamlılığı için...

—"Abi, inanmayacaksın ama anladım. Alkışlatim mi? Yani siz çağdaş toplum diyerek kapitalist sistemde insanların eşitleştirilişini mi izah ediyorsunuz efendim?

—"Eşitletşiriş, eşitşiriliş... *Ağzından çıkanı kulağın duysun, kulağımla duyduğumu ağzımdan çıkaramıyorum."*

—"Efendim?"

—"Tramvay diyorum. Böyle caddenin ortasından geçiyor. Pardon... Sen bir şey mi söylüyordun?"

—"Yoo... hi?

— " Artık bir yandan konuşalım bir yandan yürüyelim. Ne dersin? *Bırak isteyen peşimizden gelsin. Dikkatini onlara değil bana ver. Para veriyorum sana, para... Onlar sana bir şey veriyor mu? Yoo... Eee..."*

— "Eveeet... yürüyelim diyorsunuz demek, harika bir fikir bu efendim. *Abi vitrinlere yakın geçelim. Ben seni dinliyorum. Sen devam et."*

— "Gelicem efendim...

—"Korkunç olan bireyin emosyonel davranışlarının standartlaştırılması. *Hadi tekrar et de göreyim seni. Eşitlişmiş...* Yani bireyler aynılaşıp sistemin gereğini yerine getirmekteler. Daha kötüsü, hepsi kendi özgür iradeleri ile davrandıklarını sanmaktadırlar. Aslında buna inandıkları için, inanmaktan başka da bir çare göremedikleri için, pek de fazla suçlayamıyorum... *Dinliyor musun sen beni?*

size de gelicem

— "Eee.. hayır.. yani evet... sanırım kötü bir gece geçirdim.. yani bilemiyorum... kendimi kötü hissediyorum.. Biraz oturabilirmiyiz?"

—" Tamam, burada keselim. Pasajda biraz dinlenelim. Orada da devam edebiliriz.. Sizler de dağılın beyler. Ayıptır. Ayı mı oynuyor? Efendim? *Ertuğrul sen de ayaklarına şu çorapları giy. Üşüteceksin."*

Çiçek Pasajı. Yine kalabalık.Yine aynı muazzamlık. Yine aynı aynılık. Yani kimse "İstiklal Caddesi'ndeki bu topluluğu dün görecektin, pasaja geçen cuma gelecektin" diye düşünmez. Zira hep aynıdır. Bir şey kaçıramazsınız. Yine 2 farklı kişi. Biri ben, öbürü kulakçı. Parasını ben veriyorum onun. Çoraplı bu sefer. Sanırım ilk bölüm bu yüzden kötüydü. Çorapsız diyalog ormanları yanmış vatana benzer. Bu defa farklı başladık. Ben manolyaları ona verdim. O da bana plaket sundu. Yine alkışlar.

düşer.

Buranın ses düzeni daha iyi. Dışarısı akruşman yapıyordu.

—" Bakınız efendim. İnsanlar ne de güzel eğleniyorlar."

—"Aynılaşan, duyguları monotonlaşan insanlar, sistemin eğlence sanyii birimince onlara sunulan metayı tüketerek doyumsuzluklarının ortaya çıkardığı anksiyetelerinden kurtulmayı denemektedirler. Yani müziktir, tiyatrodur, sinemadır, gazinodur, meyhanedir tüketilen. Eğlencedir, komikliktir, toplum çağdaştır ve tüketmektedir. Ama kurtulamaz anksiyetesinden."

—"Abi biraz daha bağırarak ve mikrofonu ağzına dayayarak konuş, çok gürültü var, söylediklerin anlaşılmıyor. Zaten kimse de dinlemiyor. İstersen ben masaları dolaşıp uyarıda bulunayım. Bu kadar saygısızlık olmaz ki canım".

—"Tüketici köşeleri vardır. Onlara yazacaktır. 'O kadar para verdik, bizi güldüremedi,hiç eğlenemedik.' *Bırak, kimseye bir şey söyleme, yanlış anlaşılır...* Tüketicinin hakkını arayan kadın -mutlaka bir kadındır o - ise köşesinden yanıtlar, "Efendim eğlendiricinin kendisine telefonla ulaştık, sorununuzu anlattık, eğlenememeniz bir yanlış anlaşılmadan kaynaklanmış, sizi bu akşam bekliyorlar, para da almayacaklar". Tüketici anksiyetesinden kurtulabilir mi? Aslında tükettiğinin kendi duyguları, bireyselliği, bütünlüğü olduğunu anlayabilir mi? *Nasıl buraları iyi söyledim di mi?"*

—"Oturttun ağbi. Gediğine gediğine... Daha iyi anlaşılması açısından sazende arkadaşları sahneye çağırıyorum efendim. Tabii alkışlarınızla.."

—"Gidiyoruz kulakçı. Aldığın para haram zıkkım olsun. Mikrofonu bırakmadan Erich Fromm'dan öğrendiklerimizin ışığında şunu da eklemeliyim. Sistem için çağdaş yoğun üretimde malların standartlaştırılması nasıl bir gereklilik ise, sosyal süreçte de insanların standartlaştırılması öyle bir gerekliliktir ve bu işe "eşitlik" denmektedir. Sistem için "eşitsiz" bir toplum, çorapsız kadına benzer."

—"Abi metinde bunlar yok. Saçmalama."

—"Dur. Burayı şimdi buldum. Güzel oldu. Bozdun konsantrasyonumu be adam. Sana ne metinden. Sen paranı tıkır tıkır alıyorsun. Sazenler de toparlanıyor. Rezil ettin beni şu insanlara karşı. Ayrıca..."

—"Abi, 2 saattir demediğini bırakmadın bu insanlara, şimdi de onlara rezil oldum diye bana kızıyorsun".

—"Kesmeyin... lafımı kesmeyin... müsade edin bitireyim. Efendim izin verin lafımı tamamlayayım, itirazınız varsa o zaman söylersiniz. Efendim bırakmıyorsunuz ki söyleyeyim. Bakın ben sizi dinledim. Hiç sesimi çıkarmadım. Bitireyim... Lütfen... Lütfen..."

—"Aa... aa... bir... ki... ses kontrol... ses kontrol... szse... szse... lok... lok... *Devam et abi."*

—"Çağdaş toplum, bireysel olmayan eşitlik fikrini öğütleyip yaymakta, çünkü sürtüşüp pürüz çıkarmadan kalabalık topluluk içinde çalışabilecek birbirinin eşi, çekirdek insana ihtiyaç duyuyor toplum. Bu aynılıkta ortak prensip " benim yerime düşünün, benim yerime karar verin ve benim hakkımı koruyun"dur. Birey buna karşılık ben de kendimden ve duygularımdan feragat ediyorum. Tek başıma ne yaparım?" der. Odalar, sendikalar bireyin bu titreyişine yanıt verirler. Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. *Saygılar efendim. Saygılar. Sizin işiniz de zor. Bu klarnetin sesi insanı kendinden geçiriyor. Hayran kaldım".*

Aynılaştınız, birlikte gibi olup kendinizi korumaya aldınız.

Galatasaray. Aynı mı aynı. Muazzam mı muazzam. İlk 2 bölümden elde ettiğimiz tecrübeleri 3. ve son bölümde aktarabilirsek daha akıcı ve anlaşılabilir olabiliriz. Heyecanımız da yatıştı. Bu bölümü tarihi hamamda mı oynasak, yoksa kerhaneye doğru yürüyerek mi gerçekleştirsek karar veremedik. Kalabalık yine peşimizde. İçlerinden birine megafonu uzattım.

—"Nereden katılıyorsunuz?"

—"Fındıkzade'den."

—"Çok güzel. Sizi biraz tanıyalım."

—"Ee... biz 4 kişi geldik. İsterseniz benim yerime arkadaşım konuşsun."

Büyük bir

—"Tamam o senin yerine konuşsun da, onun yerine kim konuşacak. Ben de zaten sizin yerinize bu işi yapıyorum. Kendi yerine marifetleri olan kimse yok mu içinizde?"

Çektim megafonu. Günlük yaşamımızın her alanında bu işi yapanlar reytingleri patlatırken, ben de bizzat kendi paramla rezil oluyorum. Onların yerine bir şeyler de ben yapayım istiyorum. Hatta herşeyi yapayım. Onlara bir tek ağlamak, gülmek ve "he" demek kalsın. Onların bilmediği her şeyi ben onların adına tebliğ edeyim onlara.

Bilgilensinler. Bilgisiz vatan çorapları yanmış adama benzer. Final bölümü için konuk olarak Ali Kırca'yı getirttim. Zira kulakçıda iş ahlakı sıfır. Ali Bey gerektiğinde "gelicem efendim.. size de gelicem" diyecek.

Yevmiyesini verdikten sonra...

—"Gelicem efendim... size de gelicem."

—"Bi dakka Ali ağbi, daha başlamadık. Kulakçıya şuradan bir ayakkabı alalım. Donmuş ayakları çocuğun."

—"Gelicem efendim...size de gelicem."

—"İnsanlar bireysel olmayan eşitlik kavramı ile uysallaştırıldı. Yani kapitalist düzen, sadist ve mazoşist özelliklerimizden faydalanarak düşünce ve duygu yönünden diğerlerinden ayrılmamak için... *burada araya girelim, cümle uzun oluyor, anlaşılmayabilir. Evet Ali abi..."*

—"Gelicem efendim... size de gelicem."

—"Çünkü diğerlerinden ayrı olursa ve dünya yıkılırsa, bir tek onun kafasına yıkılır. Böylece duygu ve düşünceleri güvenlik sorunu nedeniyle aynılaşan ama aslında birbirine iyice yabancılaşmış... *Ali abi..."*

—"Gelicem efendim... size de gelicem."

—"İnsanlar birbirine iyicene yakınlaşır, sokulur ama yalnızlık, huzursuzluk ve güvensizlik korkusu yakalarını bırakmaz. Yani aslında kişi tek başınadır. Kalabalık içindedir ama yalnızdır. Hiç bir şey de yapamaz. Yapmaması için gerekli alt yapı kurulmuştur, tüm önlemler alınmıştır... *girelim.*

—"Geleceksen gel gayrı..."

—" Hop, n'oluyo ya..."

—" Ne olsun. Sen Ali Bey'e söz ver. O daha iyi konuşuyor. İyi oldu di mi? Üstüme onu getirtiğin iyi oldu. Şu halime bak. Keşke buralara hiç gelmeseydim. Al çoraplarını. İstemiyorum. ."

—"Ertuğrul, kuzum... lütfen ama... özür dilerim, bilemedim. Ben şimdi o Ali denen adamın işine son veririm. Nasıl... anlaştık mı? E... ama yüzün gülsün artık... hem gülmek sana yakışıyor"

— "Gelicem efendim... size de gelicem."

—"Ali abı, kusura bakma. Duygusal çocuk işte. Hiç böyle yapmazdı. Abi sen son olarak çözümlü cümleyı kur, sonra istediğin zaman gidebilirsin. Sağol abi."

— "Gelicem efendim... size de gelicem. Çözüm önerilerini de beraber alalım."

—"Tekrar sağol yardımların için abi... Bakın bu sistem bizleri bu hale bir günde getirmedi. Bizi böyle yapmak için çok uğraştılar. Bir yerinizde bireyselliğinizin, duygularınızın bir parçasını tutun. Sakın tamamen onları yok etmeyin. Temel amacınız bunları koruyarak, hatta öne çıkararak gerçekleştireceğiniz birlik olsun... *Ooo... kerhaneye gelmişiz... Ertuğrul senin soyleyeceğin bir şeyler varsa söyle, kapatıyoruz..."*

—"Aynılaştınız, birlikte gibi olup kendinizi korumaya aldınız. Yalnızlıktan korktunuz. Onlar yaptı bunu. Birliktesiniz ama aranızda uçurumlar var. Ancak ve ancak sevgi ile bu uçurumlar arasında köprüler oluşturabilirsiniz. Ancak o zaman ayrı kalma korkunuzu yenersiniz. Bireyselliğinizi, bütünlüğünüzü muhafaza ederek sevin, hem yalnızlıktan kurtulacak hem de oluşturduğunuz topluluk muazzam bir mozaik oluşturacaktır ve gerçekten farklı olduğunuzu göreceksiniz."

—"Ertuş... neler diyorsun lan? Ne sevgisi bu?"

—"En mühim şey abi. Başka da bir diyeceğim yoktur."

—"İyi. Hadi selamlayalım şunları."

—"Şunlar deme abı, bozuluyorlar."

TURGUT ADATEPE

patlama

BASTIM

YATTIM

Nihayet 18 gün şubede kaldıktan sonra Sağmalcılar ceza evinin yolunu tuttuk. Polisler beni karantinaya teslim ettiler. Artık özgürlüksüz bir yerde yedi buçuk sene ağır ceza, otuz ay sürgünün ilk saatleri başlıyordu. Kapıda mahkum olan bir berber sırayla traş ediyordu. Saç, sakal ve bıyıklarımı kestiler. Aynaya baktığımda kendimi tanıyamadım. Elbiselerimi aldılar. Tek tip dedikleri elbiseden verdiler giydik. Onbeş-yirmi kişilik gruplar halinde hamama götürdüler. Hamam demeye şahit ister yanımda silahtan ceza alan bir arkadaşım vardı. O buraları gayet iyi biliyordu. Abi dedi; hiç soyunma gardiyan arkasını döndüğü zaman hemen başını ıslat giyiniyormuş gibi yap dedi. Hemen aynısını yaptım. Gardiyan hiç uyanmadı. Zaten adamın kimseye baktığı yok. Formalite icabı yıkandılar mı, yıkanmadılar mı? Tekrar karantinaya geri döndüm. Çok kalabalık yatacak yer bulmam imkansız. iki gün orada kaldım. İki gün sonra baş gardiyan bütün mahkumları topladı. Koğuşlara dağılma zamanı gelmişti. Arkadaşlar dedi. Kiminiz tutuklu, kiminiz ceza olmış insanlarsınız. Koğuşa gittiğinizde, kimseye karışmayın. Kimseyle samimi olmayın. Yatağınızdan çıkmayın, cezanı-

zı bitirmeye bakın dedi. Şöyle bir düşündüm ve yedi buçuk sene yatakta geçer mi? Bu adam şaşırmış dedim. Söyleşi bitti. Yüz kişiden fazla bir grup yürümeye başladık. Malta tabir ettikleri koridorda gidiyoruz. Durun dedi. Durduk. Altı yedi kişinin ismini okudu. Onlar hemen ayrıldılar. Koğuşun kapısı açıldı. O anda koğuşun kapısındaki yazıya gözüm ilişti. Uyuşturu koğuşu yazıyordu. Onlar oraya girdiler. Gene yürümeye devam ettik. Sıraylan her koğuşa beşer altışar kişi dağıtıyorlardı. C.11. Cinayet koğuşuna geldiğimizde benim de ismim okundu. Benim cinayet koğuşunda ne işim var dedim. Kapı açıldı. İçeriye girdim. Koğuşun mumesili geldi. Kartımı istedi verdim. Hemen oradan Bektaş diye bağırdı. Gelen arkadaş hemen beni yukarıya aldı. Bir çay demletti. Hemen meydancıyı çağırttı. Su ısıttırdı. Abi gel banyo yap dedi. Bende anlayamadım ne oluyor diye. Banyomuzu yaptık. Bana temiz çamaşır verdiler. Dedim benim çamaşırlarım var abi. Dedi onlar misafirli yani (bitli). Hem çayımızı içiyorduk, hemde konuşuyorduk. Beni yanlarına alan kişiler devrimciydi. 7 kişilik bir gruptu. Günlerim çok iyi geçiyordu. İçlerinden en ağır cezayı alanda Bektaştı. Dergiye her yazdığı yazıdan ceza almış. Hala da mahkemeleri, devam davaları vardı. Yani onun demesine göre kırkbeş elli seneyi aşan cezası var. Hiç umurunda değil. Devamlı el işleriyle boncuk olsun, çanta olsun onlarla zamanını geçiriyor; ona baktığım zaman ben kendimi hiç ağır mahkum görmüyordum. Üç aya yakın bir zaman orada kaldım. Bir sabah saat beş sıralarında meydancı beni uyandırdı. Kalk abi sevkin çıktı dedi. Başımdan kaynar su dökülmüştü. O arkadaşlardan nasıl ayrılacaktım. Bütün arkadaşlarım sabahın erken saatinde uyanmıştı. Üzüldüğümü hepsi anlamıştı. Hiç üzülme dediler gittiğin yerde bizi aratmayacak devrimci arkadaşlar bulursun. Zaten hiç bir şeyim yoktu. Bir paltom, birde havlumu alıp (maltaya) koridora çıktım. Gardiyan beni alıp kapı altı tabir ettikleri yere getirip askerlere teslim ettiler. Sevke gidenler yirmi beş kişi kadar vardık. Her ne kadar konuşmamızı askerler önlüyorlarsa da on bir kişinin aynı yere gittiğini öğrendik. Gideceğimiz yer Bartın özel tip cezaevi idi. Ellerimiz kelepçeli olarak arabaya bindik. Kelepçe az geldiğinden bir sevk zinciri taktılar. Sabahın sekizinde yola çıktık. Arabanın içinden hiç bir yer görünmüyordu. Ne suyumuz ne de ekmeğimiz vardı. Akşam altı sıralarında mola verdiler. Ekmek almalarını söyledik. Aldılar. Biraz rahatlamıştım.

Askerlere sorduğumuzda, Düzce yakınlarında olduğumuzu öğrendik. Tekrar yola koyulduk. Bolu'nun bir kaza cezaevine geldik. Oraya mahkum bıraktılar. Biz de o anda ihtiyaçlarımızı sırayla gördük. Gece saat birde araba durdu. Bizi aşağıya indirdiler. Cezaevinin kapısındaki tabelaya baktığımızda Bartın özel tip kapalı cezaevini gördüm. On bir kişi kalmıştık. Bizi içeriye aldılar. Bir holün etrafına dizdiler. Belden yukarı soyunmamızı, ayakkabılarımızı, çoraplarımızı çıkartmamızı istediler. Dediklerini yaptık. Birer birer arandık. Aranan arkadaşlar gardiyan nezaretinde gidiyordu. Merak ettim. Acaba nereye götürüyorlar diye. Sıra bana geldi. Beni de gardiyan aldı götürdü. Demir bir kapı açıldı, içeri gir dedi. İçeri girdiğimde geldiğim arkadaşlar da oradaydı. Bizi gene hepimizi bir odaya soktular. Altlı üstlü ranzalar vardı. Kupkuru tahta, yorgun olduğumuz için hemen yattık. Bizi tecrite almışlardı. Havalandırmaya çıkartmıyorlardı. Her sabah sayım vardı. Sağmalcılar'da da sayım vardı ama orada gardiyan sayıyordu. Burada biz kendi kendimize sayıyorduk. Bir kaç gün sonra karar aldık. Sayım vermeyecektik. Sabah sayıma geldiklerinde say dediklerinde kimseden ses çıkmadı. Kendileri sayıp gittiler. Arkadaşlar özel tip ceza evlerinde yattıkları için bu tip ceza evlerinde ne yapacaklarının biliyorlardı. Bir hafta oldu bizi hala havalandırmaya çıkartmıyorlardı. Tekrar bir karar aldılar. Elbise giymeme eylemine gireceklerdi. Aramızdan beş kişi eyleme katıldı. Sabah gardiyanlar geldiğinde beş kişinin elbise giymediğini gördüler. Sayımı yapıp gittiler. Ertesi günü Müdür geldi, arkadaşlarla görüştü. Eylemlerinin doğru olmadığını elbiselerini giymelerini söyledi. Arkadaşlar eylemlerinden geri dönmeyeceklerini söylediler. Ertesi günü beş arkadaşımız alıp hücreye götürdüler. Altı kişi kalmıştık.

Malta tabir ettikleri koridorda gidiyoruz

Bize ertesi günü yatak ve battaniye verdiler. Günde de yarım saat havalandırmaya çıkarttılar. İlk havalandırmaya çıkıpta tecrite geri döndüğümde tecritin havasını teneffüs ettiğimde burada nasıl insanların dayanabildiğine hala aklım ermiyor. Tam yirmi gün orada kaldık. Yirmi bir gün sonra bizi ve öteki tecritteki arkadaşlarla beraber A.1. koğuşunu boşaltarak bizi koğuşa yerleştirdiler. Otuz kişi kadar olmuştuk. Yirmi dört arkadaş aynı görüşteydi. Toplu bir davadan ceza almışlardı. Koğuşta ufaktı. Bahçesi olmadığından revirin bahçesine çıkıyorduk. Sabah ve öğleden sonra birer saat olmak üzere. Koğuşun sözcülüğünü toplu davadan gelen arkadaşlar, bize de danışarak bizden birileri olsun dediler. Bizde kabul ettik. Zaten çoğu öğretmen, müfettiş, kırk yaşının üstünde aydın kişilerdi. Yavaş yavaş koğuşumuza revirden ve hücreden arkadaşlar gelmeye başladı. Koğuşun kapasitesi dolmuştu. Sözcü arkadaş müdürle konuşup başka bir koğuş açılmasını istedi. A.3 koğuşunun boş olduğunu revirden ve hücreden gelen arkadaşlar söylemişlerdi.

On beş gün sonra bizi A.3 koğuşu-

na vermişlerdi. Elli beş kişilik. Kendi bahçesi olan, büyük bir koğuştu. Koğuş dolmaya başlamıştı. Hemen hemen yedi-sekiz tane ayrı fraksiyondan arkadaşlar vardı. Hepsinin ayrı ayrı komünleri vardı. Ben Ayvaz dayı diye bir arkadaşla beraberdim. Silah saklamaktan dört sene almıştı. Tahliye olduktan bir ay sonra, bir kaza kurşunu sonunda vefat etti. Günlerim gayet iyi geçiyordu. Birazda yeni olduğumdan ceza koymuyordu. Dört ayı geçmiştim. Daha kırkdört ayım vardı. Hiç düşünmek bile istemiyordum. Ziyaretime gelip gidiyorlardı. Yirmi dakikalık ziyaret için Bartın'a geliyorlardı. Ziyarette ziyaret olsa. Ben bir tarafta, hanım karşı tarafta. Yanında asker. Rahat konuşamıyorsun: Bütün konuştuklarını asker dinliyor. Havadan sudan derken ziyaret bitiyor. Artık günler, haftalar, aylar geçmek bilmiyordu. Ne kadar kendini okumaya, el örgülerine versen fayda etmiyordu. Hele akşamın olmasını hiç istemiyordum. Birde hiç istemediğim şey askerlerin arama yapmasıydı. Her şeyimiz darmadağın oluyordu. Onları toplamak için yarım günümüz gidiyordu. On sekiz-yirmi ayı doldurmuştum. Artık ceza ağırlaşmaya başladı. Koğuşa ne gelen ne de giden arkadaşlar vardı. Her gün aynı arkadaşlarla konuşa konuşa konuşacak mevzu da kalmamıştı. Koğuşun idareyle arası gayet iyi idi. Buna bazı arkadaşlar karşı çıkıyorlardı. Öteki koğuşlarda olan olaylara bizim koğuş katılmıyordu. Bu yüzden koğuştan giden arkadaşlar oldu. Bu da koğuştaki çoğunlukta olan arkadaşlardan ileri geliyordu. Hiç unutmam bir gün aramızda futbol maçı yaparken çoğunluktaki olan arkadaşların biriyle münakaşa yaptım. Bayağı da sert bir tartışma oldu. Maç bitti. Koğuşa girdim. Akşam yemeğinden sonra onların belli bir kısmı ufak oda tabir ettiğimiz yerde toplandılar. Bir saat sonra odadan çıktılar. Ertesi gün kalktığımda, onlardan kime günaydın dedimse kimse benimle konuşmuyordu. Yirmi dört kişi bana karşı tavır almıştı. Bu çok gücüme gitti. O anda yalnızlığımı iyice hissettim. Keşke daha ilk günlerde bir fraksiyona girseydim diye kendimi suçladım.

Fakat şunu da gördüm ki, bir koğuşta aynı mücadeleyi veren hepsinin görüşleri ayrı olsada; devrimciyim diyen arkadaşlar çoğu zaman münakaşaya giriyorlardı. Buna da çok üzülüyordum. Neden bütünleşmediklerini anlıyamıyordum. Ve hala da anlamış değilim. Bana karşı almış oldukları tavırdan sonra strese girdim ve hastalandım. elli senedir hiç doktor yüzü görmemiştim. Vücudum bir ter atıyor, bir ateş basıyor, önünü alamıyordum. Atletimi sıktığım zaman sular akıyordu. Dayanamadım. Doktara çıktım. Derdimi anlattım. Ben zannettim beni muayene edecek. Doktor elini sürmeye korkuyor. Hiç muayene etmeden ilaç yazdı. O zaman dedim ki, hiç olmazsa tansiyonuma bakın. Neyse beni kırmadı baktı. On sekiz büyük, on üç ufak çıktı. Tansiyonun çıkmuş dedi. Gene ilaç yazdı. Ben bu yaşa kadar tansiyonun bu kadar önemli olduğunu bilmiyordum. Koğuşa geldim, öteki arkadaşlar geçmiş olsun dediler. Tansiyonum varmış dedim, aman ihmal etme her hafta göster dediler. O günden sonra her hafta revire gidiyordum. Doktor bile bundan usanmıştı. Seksen beşin son aylarına doğru af söylentileri çıkmıştı ve nihayet çıktı. Koğuş bir bayram içindeydi. Herkes elinde kağıt kalem günleri hesaplıyordu. Tabi ki ben de. Ben daha bir sene yatacaktım. Giden arkadaşlarımız özgürlüklerine kavuştular.

Koğuşun mevcutu da azalmıştı. Onbeş-yirmi kişi kalmıştık. Kalabalık olan fraksiyonda hepsi gitmişti. Mümessiliyeden başka bir arkadaş geldi. Günlerim geçip gidiyordu. Kış, bahar, yaz derken tahliye günüme on gün kalmıştı. Tahliyesine bir hafta kalanları karışık koğuşlara veriyorlar. Oradan tahliye ediyorlardı. Eğer karışık (yani sağcı ve solcuların birlikte oldukları koğuş). Bu koğuşlarda olayın olmadığı gün yok. Bunda ceza evinin bir yöntemi. Eğer karışık koğuşa gitmezsen tahliye etmiyorlar. İnfazın da yanıyordu. Öteki koğuşları bilmiyorum ama bizim koğuştan herkes gitti. Daha evvel cezaevi öğretmenini ayarlamıştım. Dedim söyle müdüre buradan tahliye etsin beni. O da olur dedi.

Ben bir tarafta, hanım karşı tarafta

Artık gün sayıyorum. Altı gün ses yok. Beş gün kaldı, dört gün kaldı. Artık inanmıştım. Koğuştan tahliye olacam diye. Tam üç gün kala baş gardiyan çağırdı. Biz seni unutmuşuz dedi. Eşyalarını topla hazırlan dedi. Dedim üç günüm kaldı. Buradan tahliye olayım. Olmaz dedi. Arkadaşlarla vedalaşıp koğuştan çıktım. B.1'e vermelerini istemiyordum. Neyseki B.3'e verdiler. Kaçakçı koğuşu idi. Orada Diyarbakır'lı hemşerilerim vardı. Üç gün bana çok iyi yakınlık gösterdiler. Zaten çoğu müebbet cezalıydı. Üç gün sonra oradan ayrılıp aşağıya kapıya geldim. Sivil elbiselerimi aldım giyindim. Bırakacaklarını zannederken askeri araç geldi. Bin dediler; ne oluyor diye sordum. Polise gidip oradan seni bırakacaklar dedi. Şubeye gittik. Tekrar parmak izi ve fotoğrafımı çektiler. Saat altı civarında özgürlüğüme kavuşmuştum. Şimdi hatırlamıyorum sürgün cezaları içerde mi kalktı, dışarda mı? İşte gülen anılarım.

Bu kadar. Burada yazmadığım bazı şeyler var. Ben isterdim ki bu anılarımı, siyasi bir dergide yazayım. Ama olmadı. 1978 senesinde basmış olduğum bildirinin hikayesini, 1986'nın onbirinci ayında tahliye olmamla birlikte noktalıyorum.

YILMAZ DİNÇBERK

sadece...